

**Ministerstvo vnitra ČR
Odbor bezpečnostní politiky**

**INFORMACE
O PROBLEMATICE EXTREMISMU
NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE 2004**

Praha 2005

Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2004 byla předložena vládě ČR jako samostatná příloha *Zprávy o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky v roce 2004*, kterou vzala vláda ČR na vědomí usnesením č. 827 ze dne 29. června 2005.

Předkládaná Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2004 kontinuálně navazuje na předchozí samostatné vládní zprávy zabývající se problematikou extremismu.

Text neprošel jazykovou a stylistickou úpravou.

**INFORMACE
O PROBLEMATICE EXTREMISMU
NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY
V ROCE 2004**

OBSAH

I. Úvod	1
II. Situace v České republice po vstupu do Evropské unie	1
2.1 Zabezpečení problematiky extremismu na území České republiky	1
2.2 Hodnocení České republiky mezinárodními organizacemi z hlediska dodržování lidských práv v roce 2004	2
2.2.1 Organizace spojených národů	2
2.2.2 Evropské monitorovací středisko rasismu a xenofobie	3
2.2.3 Rada Evropy: Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti	3
2.2.4 Hodnotící mise Rady Evropy	3
2.2.5 U.S. State Department	4
III. Problematika extremismu v České republice v roce 2004	4
3.1 Stručná charakteristika extremistické scény	4
3.1.1 Pravicový extremismus	4
3.1.1.1 Neonacistická scéna	4
3.1.1.2 Nacionalistické skupiny	5
3.1.2 Levicový extremismus	6
3.1.2.1 Anarchoautonomní hnutí	6
3.1.2.2 Marxisticko – leninské skupiny	7
3.1.3 Shrnutí	7
3.2 Trestná činnost s extremistickým podtextem	8
3.2.1 Situace v ČR a v jednotlivých krajích	8
3.2.2 Nejzávažnější případy z hlediska Policie ČR	9
3.2.3 Problematika antisemitismu	9
3.2.4 Problematika koncertů pravicově extremistických hudebních skupin	10
3.2.5 Zneužívání Internetu	11
3.2.6 Trestná činnost páchaná prostřednictvím tiskovin, symbolik a zástupných znaků	11
3.2.7 Trestná činnost spjatá s diváckým násilím	12
IV. Situace ve středoevropském geopolitickém regionu	13
V. Nejvýznamnější aktivity státních orgánů v roce 2004	16
5.1 Vláda ČR	16
5.2 Ministerstvo vnitra a Policie ČR	17
5.2.1 Zabezpečení mezinárodní spolupráce v boji proti extremismu	17
5.2.2 Poradní orgány působící v rámci Ministerstva vnitra	19
5.2.3 Ostatní	20
5.2.4 Zabezpečení problematiky extremismu v rámci Policie ČR	24
5.3 Ministerstvo spravedlnosti a Nejvyšší státní zastupitelství	24
5.3.1 Ministerstvo spravedlnosti	24
5.3.2 Nejvyšší státní zastupitelství	27
5.4 Ministerstvo zahraničních věcí	29
5.5 Ministerstvo obrany	29
5.6 Preventivní aktivity	30
5.6.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	30
5.6.2 Ministerstvo kultury	32
5.6.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí	33
VI. Závěr	35

Přílohy: grafy (č. 1 a 2), tabulka (č. 1) a mapa.

I. Úvod

Jedním z předpokladů prevence fenoménu extremismu je informovanost veřejnosti o podobách manifestace tohoto jevu. O vývoji a charakteru projevů v oblasti extremismu na území ČR v předchozích letech informuje souvislá řada šesti zpráv za období let 1996/1997 – 2002.

V r. 2004 došlo ke změně ve zpracování zprávy o této problematice. Byla zpracována v nové, stručnější podobě jako samostatná příloha ke „Zprávě o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky“ (dále jen „Zpráva“) pod názvem „Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2003“ (dále jen „Informace“). Informace představuje zredukovanou podobu původní Zprávy o problematice extremismu na území ČR, plnohodnotně a kontinuálně navazuje na předchozí zprávy. Redukce textu se dotkla všech kapitol. Některé podkapitoly byly vypuštěny zcela (např. tzv. nebezpečné sekty a pseudonáboženské organizace či poznámky ke vztahu některých subkultur k projevům extremismu), podstatnou redukci doznala kapitola třetí, vztahující se k popisu české extremistické scény. V novém pojetí je tento popis generalizující, uvádí jen některá nejdůležitější fakta a odkazuje na podrobný popis pravicově a levicově extremistických organizací, obsažený v předchozích zprávách. U aktivit jednotlivých resortů byly zohledněny pouze aktivity vztahující se k běžnému roku. V důsledku těchto hlavních redukcí byl text oproštěn od jinak potřebných poznámek pod čarou. V této podobě byla Informace v rámci Zprávy schválena Bezpečnostní radou státu a 30. června 2004 vzata na vědomí usnesením vlády č. 662.

Předkládaná **Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2004** (dále jen „Informace“) představuje souhrnný, konsensuální pohled orgánů státní správy. Byla zpracována Ministerstvem vnitra ČR ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti ČR. Na její přípravě se dále podíleli zástupci Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, resortů zahraničních věcí, obrany, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, práce a sociálních věcí, Nejvyššího státního zastupitelství a Rady vlády ČR pro lidská práva.¹ **Pojetí extremismu, kriminality s extremistickým podtextem a dalších používaných pojmů je identické s vymezením pojmů tak, jak byly tyto formulovány v předchozích zprávách zabývajících se problematikou extremismu.**² Údaje uváděné v Informaci se vztahují k situaci v oblasti extremismu v r. 2004.

Informace je předkládána v souladu s požadavky Evropského monitorovacího centra rasismu a xenofobie (EUMC), zdůrazňujícími potřebu výročních zpráv jednotlivých států EU z této oblasti.

II. Situace v České republice po vstupu do Evropské unie v r. 2004

V r. 2004, stejně jako v r. 2003, byly informace k situaci v České republice v oblasti lidských práv, extremismu a národnostních menšin nadále prezentovány veřejně dostupnými dokumenty:

- Zpráva o stavu lidských práv na území ČR (1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004),
- Informace o problematice extremismu na území České republiky (dříve Zpráva o problematice extremismu na území ČR a Zpráva o postupu státních orgánů při postihu trestných činů motivovaných rasismem a xenofobií nebo páchaných příznivci extremistických skupin a o aktivitách extremistických uskupení na území České republiky) za období let 1996/1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003),
- Zpráva o situaci národnostních menšin na území ČR (2001, 2002, 2003).

2.1 Zabezpečení problematiky extremismu na území České republiky

Opakovaně lze konstatovat, že problematika extremismu je zabezpečena na úrovních vládní, jednotlivých resortů, státních zastupitelství a dalších orgánů státní správy. Slouží k tomu soubor trvalých opatření, uplatňovaných v rámci působnosti těchto subjektů.³

¹ V textu Informace bylo rovněž zohledněno několik faktografických, doplňujících poznámek JUDr. PhDr. Miroslava Mareše, PhD (Masarykova univerzita, Brno).

² Naposledy Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2002, k níž přijala vláda ČR dne 9. července 2003 usnesení č. 669. Viz www.mvcr.cz

³ Zabezpečení této problematiky je charakterizováno v Informaci o problematice extremismu na území ČR v roce 2003 (kap. II).

Česká republika vnímala zesílený mezinárodní rozměr problematiky extremismu, jemuž v r. 2004 věnovaly značnou pozornost jak Evropská unie a mezinárodní instituce, tak nevládní organizace.⁴ „Výroční zpráva Evropské unie o lidských právech“ (za období 1.7.2003 – 30.6.2004) jasně deklarovala mezi oblastmi zvláštního zájmu EU rasismus, xenofobii, antisemitismus, postavení osob patřících k menšinám⁵ Evropské monitorovací středisko rasismu a xenofobie (European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia – EUMC), jehož monitoringu podléhají unijní státy, v r. 2004 zdůrazňovalo, a i nadále zdůrazňuje, potřebu komplexního zabezpečení sledované problematiky v těchto státech. V tomto směru, v rámci politiky jednotlivých vlád, klade důraz např. na vydávání každoročních zpráv k dané problematice, zavedení monitorovacího systému, policejních a soudních statistik tohoto druhu trestné činnosti, monitoring a kategorizaci obětí rasistických trestných činů a násilí apod., upozorňuje rovněž na nezbytnost monitoringu případů spjatých s antisemitismem.

V souvislosti s reflexí celoevropského vývoje, pro nějž byly charakteristické především silící antisemitismus, volební úspěchy ultrapravicových stran v některých unijních státech, nadnárodní kontakty extremistů, ale i hrozba islámského extremismu, se orgány státní správy v r. 2004 zabývaly touto problematikou průběžně, důraz kladly na preventivní aktivity. Na aktuální situaci reagovaly na počátku roku vytýčením priorit v oblasti extremismu na rok 2004 na úrovni Meziresortní komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií a následně na úrovni mezinárodní, v rámci Pracovní skupiny pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska. Reflektována byla i zvyšující se rizika využívání počítačové sítě Internet k páčání trestné činnosti, nevýmaje extremistickou trestnou činnost. K 1. listopadu 2004 bylo zřízeno na Policejním prezidiu ČR oddělení informační kriminality Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování, v němž působí i specialista na problematiku extremismu.

Přestože i v roce 2004 lze hodnotit protixtremistickou politiku ČR jako úspěšnou, profilovaly se právě v tomto roce oblasti, které si budou vyžadovat zvýšenou pozornost a aktivní přístup všech subjektů státní správy zainteresovaných v boji s extremismem.

2.2 Hodnocení České republiky mezinárodními organizacemi z hlediska dodržování lidských práv v roce 2004

2.2.1 Organizace spojených národů (OSN)

Některými aspekty boje proti rasismu a netoleranci se v rámci kontrolních mechanismů OSN zabýval v r. 2004 Výbor proti mučení při projednávání Třetí periodické zprávy ČR o opatřeních přijatých k implementaci Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Výbor byl zejména znepokojen přetrvávajícím výskytem násilných činů vůči Romům a „údajnou neochotou policie poskytovat přiměřenou ochranu a vyšetřovat takové trestné činy i přes snahu účastnického státu předcházet takovým činům“. Doporučil v tomto ohledu posílit stávající snahy o omezení výskytu špatného zacházení ze strany policie a jiných veřejných činitelů, včetně etnicky motivovaných případů. Znepokojen byl rovněž obviněními týkajícími se několika případů „nedobrovolné sterilizace neinformovaných romských žen, jakož i neschopností vlády provést příslušné šetření vzhledem k nedostatečné identifikaci jednotlivých stěžovatelek“. V souvislosti s tím doporučil ČR „prošetřit stížnosti na nedobrovolné sterilizace při využití lékařských a osobních záznamů a vyzvat stěžovatele, aby podle možností napomáhali při dokazování těchto obvinění“.

2.2.2 Evropské monitorovací středisko rasismu a xenofobie (EUMC)

EUMC pravidelně zpracovává výroční zprávu o situaci v oblasti rasismu a xenofobie v unijních státech.⁶ V této zprávě byly v r. 2004 dílčím způsobem prezentovány informace o situaci v ČR v souhrnné kapitole věnované „novým“ členským zemím pod názvem „Minority a vzdělávací sektor“. V textu byly zmíněny zákon o národnostních menšinách a připravovaný školský zákon.

⁴ Jednalo se např. o mezinárodní konference uspořádané OBSE, Doporučení Evropské komise proti rasismu a intolercanci –ECRI č. 8 přijaté dne 17.3.2004 (ECRI General Recommendation No. 8 on Combating Racism while Fighting Terrorism) a č. 9 přijaté dne 25. června 2004 (ECRI General Policy Recommendation No. 9 on the Fight Against Antisemitism).

⁵ Annual Report on Human Rights. Council of European Union. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2004.

⁶ Racism and Xenophobia in the EU Member States, Trends, developments and good practice. Annual Report.

Z příkladů dobré praxe byly uvedeny aktivity organizace Člověk v tísni. Strukturálně, ale i obsahově bylo pojetí této prvotní informace o nových členských zemích značně odlišné od textu k zemím patnáctky, prezentované informace o nových členských zemích, včetně ČR, se de facto omezily na oblast vzdělávání. Text k ČR byl informativní, nevyzníval kriticky. *V současné době připravuje EUMC informaci o situaci v ČR, která bude mít již standardizovanou podobu. Podkladem k ní je národní zpráva zaštitěná organizací „Člověk v tísni“, která je národním kontaktním bodem EUMC pro ČR.*

2.2.3 Rada Evropy: Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (dále jen „ECRI“)

Třetí zpráva o České republice byla přijata dne 5. prosince 2003 a zveřejněna 8. prosince 2004.⁷ Zpráva ECRI zkoumá, zda hlavní doporučení, obsažená v předchozí zprávě, byla implementována, a pokud ano, nakolik úspěšně a s jakým účinkem. V této souvislosti hodnotí např. ústavní ustanovení a další základní předpisy, ustanovení trestního zákona nevyjímaje, problematiku antisemitismu, rasově motivovaného násilí, chování policistů či úroveň monitorování situace ve sledovaných oblastech. ECRI konstatovala, že od zveřejnění Druhé zprávy o České republice (18.6.1999) bylo dosaženo pokroku v řadě oblastí. Za znepokojující problém však i nadále považuje rasově motivované násilí a špatné zacházení s Romy, včetně dětí, ze strany Policie ČR. Doporučuje proto českým úřadům, mimo jiné, aby posílily opatření na potírání rasově motivovaného násilí, včetně důslednějšího uplatňování ustanovení trestního zákona. Rovněž vybízí k důslednému postupu proti případům hrubého zacházení s příslušníky menšinových skupin ze strany Policie ČR.

Dne 17. března 2005 přijala ECRI Deklaraci k používání rasistických, antisemitských a xenofobních prvků v politických projevech (ECRI Declaration on the Use of racist, antisemitic and xenophobic elements in political discourse).

2.2.4 Hodnotící mise Rady Evropy

V listopadu 2004 se uskutečnila návštěva hodnotící mise Rady Evropy, která posuzovala, jak Česká republika naplňuje *Evropskou úmluvu k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech*. Delegation byla přijata vedením Ministerstva vnitra a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, senátorem Jařabem a dále jednala se zástupci Policie ČR a ČMFS. Delegation také shlédla dva rizikové zápasy (Sparta - Teplice, Slávie - Baník Ostrava). Na závěr svého pobytu členové delegation ocenili opatření, která Česká republika v posledních letech přijala a **konstatovali**, že s ohledem na stále se zlepšující činnost Ministerstva vnitra, Policie ČR, ČMFS a dalších subjektů, podílejících se na zajišťování bezpečnosti při sportovních akcích, zejména pak při fotbalových utkáních, se v posledních letech podařilo výrazně potlačit projevy diváckého násilí na stadionech a stabilizovat scénu diváckého násilí, která je pod kontrolou Policie ČR. Rovněž ocenili aktivity Policie ČR při mezinárodní spolupráci směřující k bezpečnostnímu zajištění velkých mezinárodních turnajů. Větší pozornost je třeba věnovat dalšímu prohlubování spolupráce všech zainteresovaných složek při bezpečnostní přípravě domácích zápasů.

Dosavadní aktivní přístup České republiky vedl ke zvolení zástupce Ministerstva vnitra předsedou Stálého výboru Rady Evropy k diváckému násilí.

⁷http://www.coe.int/T/E/Human_Rights/Ecri/1-ECRI/2-Country-by-country_approach/Czech_Republic_CBS-3.asp. (česká verze). Dle vyjádření ECRI Zpráva popisuje situaci k datu 5.12.2003 a jakékoli změny nastalé po tomto datu tudíž nejsou zahrnuty do následující analýzy, ani vzaty v úvahu v předložených doporučeních a návrzích. Zpráva byla předmětem důvěrného dialogu s českými úřady, mnoho jejich připomínek vzala ECRI v úvahu a zařadila do textu. V návaznosti na tento dialog však česká strana požádala, aby jakožto příloha ke zprávě ECRI byla zaznamenána stanoviska Ministerstva vnitra ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (*Addendum to the Draft Third Report on the Czech Republic adopted by the European Commission against Racism and Intolerance on 5 December 2003*).

2.2.5 U.S. State Department⁸

Každoroční zpráva zabývající se situací v oblasti lidských práv zmínila kriticky Českou republiku především ve spojitosti s kauzou tzv. nucených sterilizací romských žen. Rovněž kriticky zmínila situaci romského etnika v ČR - nadále trpí chudobou, nezaměstnaností, negramotností a nemocemi, je vystaveno diskriminaci a interetnickému násilí. V této souvislosti byly zmíněny některé konkrétní případy, k nimž došlo v r. 2004, anebo v r. 2003. Zpráva dále konstatovala, že došlo ke zvýšení počtu hlášených incidentů s extremistickým podtextem, které policie a státní zástupci kvalifikují jako trestné činy s rasistickým či extremistickým podtextem.

Ke konci r. 2004 byla vydána také Zpráva o situaci antisemitismu ve světě. V případě České republiky zmiňovala několik konkrétních případů, které Policie ČR zaevidovala.

III. Problematika extremismu v České republice v roce 2004

3.1 Stručná charakteristika extremistické scény⁹

3.1.1 Pravicový extremismus

3.1.1.1 Neonacistická scéna

Neonacistická scéna byla v roce 2004 nadále decentralizovaná. Většina jejích příznivců působila v rámci neformálních regionálních skupin a organizací, z nichž nejvýznamnější byl Národní odpor (NO) podílející se na organizaci koncertů tzv. „white power music“ a jiných akcí. Pokračoval trend utajování míst, kde jsou koncerty pořádány.

Podle prohlášení na internetových stránkách obnovila činnost od 1. září 2004 také militantní skinheadská rasistická organizace Bohemia Hammer Skins (BHS).¹⁰

Dlouhodobým cílem neonacistického hnutí v ČR je odstranění stávajícího demokratického uspořádání společnosti a jeho nahrazení společností nacionálně socialistickou. Čeští neonacisté po několika neúspěšných pokusech o vstup do politického života v minulých letech již ustoupili od snah prosadit se politickou cestou a začali využívat při svých aktivitách konspirativní metody. V této souvislosti byly, stejně jako v minulém roce, zaznamenány i diskuse o ozbrojeném boji. V rámci kampaně ANTI-ANTIFA neonacisté pokračovali v napadání ideologických odpůrců z řad extrémní levice, kterých se často dopouštěli společně s fotbalovými hooligans. **Násilné protisystémové aktivity, které by svědčily o nárůstu radikálních tendencí, však zaznamenány nebyly.**

Aktivita

I v roce 2004 přetrvával v neonacistickém prostředí útlum v pořádání veřejných akcí s politickým podtextem. Ojedinelou veřejnou akcí neonacistů byl dne 21. srpna 2004 „Vzpomínkový pochod k uctění památky obětem komunismu“ v Jeseníku, který byl ve skutečnosti věnován památce Rudolfa Hesse. Pochodu se zúčastnilo pouze 30 osob, neboť téhož dne dala řada českých neonacistů přednost pochodu k hrobu Rudolfa Hesse v bavorském městečku Wunsiedel, kde je Hess pohřben. Druhou větší veřejnou neonacistickou akcí byla demonstrace, kterou uspořádala dne 28. října 2004 při příležitosti Dne české státnosti v Ostravě organizace Národní odpor Slezsko. Akce, na které se sešlo přibližně 80 příznivců Národního odporu (NO), byla nejpočetnější ohlášenou veřejnou akcí neonacistů v uplynulém roce.

⁸ U.S. Department of State: Country Reports on Human Rights Practices – 2004. Czech Republic. Released by the Bureau of Democracy, Human Rights and Labor. February 28, 2005.

⁹ Podrobný popis pravicové a levicové extremistických organizací, včetně těch, které přestaly existovat, anebo nevyvíjely činnost, je obsažen v předchozích Zprávách o problematice extremismu na území ČR, veřejně přístupných na webových stránkách Ministerstva vnitra. Viz www.mvcr.cz

¹⁰ Podle stanoviska politologa a znalce Miroslava Mareše bylo důvodem znovuoživení této organizace, hlásící se ke svaté rasové válce - „Rahowa“, ukázat mladým skinům elitu skinheads a přivést je k propracovanějšímu neonacismu. Současný vliv BHS však považuje za mnohem menší než tomu bylo v polovině 90. let.

Na rozdíl od politických akcí došlo k patrnému nárůstu počtu společenských aktivit neonacistů. Skinheadských koncertů a párty s hudební produkcí organizovaných neonacisty bylo v roce 2004 více než v roce 2003. Na tento nárůst má vliv, mimo jiné, i rozšíření mobilních telefonů a internetové komunikace, které usnadňují organizování akcí a zvyšují operativnost a flexibilitu organizátorů.

V roce 2004 byl zaznamenán vzrůstající trend, kdy většina účastníků koncertů upouští od veřejných, trestně postizitelných extremistických projevů jako je hajlování, vykřikování fašistických hesel, nošení pravicově extremistických symbolů na oblečení a podobně. Policie ČR pak zpravidla nemá zákonný důvod proti akci zasáhnout. Některým koncertům předcházely také sportovní akce a pietní akty.¹¹

Skinheadské koncerty jsou spolu s přidruženým prodejem extremistických materiálů pro neonacistické hnutí hlavním zdrojem příjmů. Většina finančních prostředků je využívána k soukromým účelům, ale část slouží i na financování další činnosti hnutí nebo na pomoc uvězněným extremistům.

V ČR existovaly i malé skupiny osob, které nemají žádný název, neorganizují se dohromady s ostatními subjekty na pravicově extremistické scéně a jsou vyhraněně neonacistické. Jedná se o bývalé členy Národní aliance (*stávající Pravá alternativa –PA*) v západních Čechách, severní Moravě a v Praze, mající velmi dobré kontakty na obdobně zaměřené skupiny a jednotlivce v zahraničí. Vydávají jednorázové tiskoviny, časopisy v elektronické podobě a někdy pořádají besedy a pochody, neorganizují však skinheadské koncerty ani demonstrace. Elektronicky nebo osobním kontaktem, pouze mezi „prověřenými“ osobami, distribuují rasistické a antisemitské texty, které velmi často oslavují tzv. „Třetí říši“ a propagují nacionální socialismus jako ideální státní politicko – ekonomický systém. Příkladem elektronické tiskoviny, vydávané jednou z uvedených skupin, je rasisticky zaměřená „*Poslední generace*“, jejíž čísla z roku 2004 jsou ke stažení na webových stránkách www.nsec-88.org. Stránky jsou umístěny v USA, na serveru v Atlantě jako hosting. Tvůrci časopisu mají stále spojení s „nacionálně socialistickou společností Ahnenerbe“, která se podílí na propagaci a distribuci neonacistických a rasistických tiskovin.¹²

Komunikace

Ke komunikaci využívají neonacisté stále více možnosti Internetu, který se pro ně, mimo jiné, stává i důležitým prostředkem pro propagaci a šíření neonacistické ideologie. Komunikace byla uskutečňována prostřednictvím počítačové sítě, šifrována pomocí softwarového šifrovacího nástroje PGP. Existovaly rovněž chatové nebo boardové diskusní skupiny, v jejichž rámci byly předávány informace nebo popisován průběh pravicově extremistických akcí. Autoři těchto textů využívali různé způsoby k zamezení identifikace své totožnosti jako jsou např. proxy servery, anonymizéry a další. Tyto skutečnosti znesnadňovaly odhalení pachatelů této extremistické činnosti.

Zahraniční kontakty

V roce 2004 udržovali čeští neonacisté i nadále rozsáhlé kontakty do zahraničí. Jednalo se však spíše o jednotlivé osobní kontakty na extremisty ze sousedních zemí než o systematickou spolupráci v rámci nadnárodních skupin. Tyto kontakty nevedly k radikalizaci domácí extremistické scény.

3.1.1.2 Nacionalistické skupiny

Druhá část pravicově extremistické scény, reprezentovaná krajně pravicovými nacionalistickými subjekty, v roce 2004 naopak vyvíjela zejména aktivity politického charakteru. Vzhledem k tomu, že neregistrované nacionalistické organizace jsou v současnosti nevýznamné nebo nečinné, byly na

¹¹ Politolog a znalec Miroslav Mareš podotýká, že část neonacistů se schází na koncertech, které jsou navenek deklarovány jako koncerty apolitických skinheads či punkerů. Tyto koncerty jsou pro neonacisty přitažlivé díky předchozímu angažmá členů skupin v neonacistických strukturách a tomu, že zde mohou utužovat své vazby a posilovat vědomí kolektivní identity. Reálně dochází k projevům rasistických tendencí i na skinheadské scéně prohlašující se za apolitickou - v některých jejich zinech se objevují i recenze white power skupin. Podle M. Mareše se řada neonacistů snaží maskovat jako apolitičtí skinheadi.

¹² V této souvislosti M. Mareš poukazuje na vznik lokální neonacistické buňky Bruderschaft Brünn, která se v Brně prezentuje letákovými akcemi a má i vlastní webovou stránku. Hlásí se k nacionálnímu socialismu a je orientována na nacistickou esoteriku a na neonacistický pohanský metal. Zdůrazňuje i moravskou identitu a neskrývá svůj obdiv k německému národu.

ultranacionalistické scéně v roce 2004 činné především řádně zaregistrované nacionalistické politické strany nebo občanská sdružení.

V důsledku snahy o získání nových voličů z řad široké veřejnosti se představitelé těchto subjektů ve veřejných projevech vyjadřovali velmi obecně a populisticky, čímž zakrývali své skutečné cíle. Přestože na veřejnosti prezentovali odstup od radikálně neonacistických či fašistických postojů, existuje stále, vzhledem k osobním kontaktům hlavních představitelů obou scén, užší propojení celé pravicově extremistické scény. Za příklad tiché spolupráce lze označit účast militantních neonacistů a příznivců hnutí skinheads na veřejných akcích krajně nacionalistických subjektů, kde sloužili jako ochrana před útoky ze strany radikálních příznivců extrémní levice.

Vzhledem k tomu, že převážná většina nacionalistů v České republice se však snaží působit legálně, využili volby v roce 2004 k získání politického vlivu. Veškerou činnost v průběhu roku 2004 zaměřili proto na prezentaci nacionalistických subjektů před volbami. Žádná z krajně nacionalistických stran však ve volbách neuspěla. Důvodem mohla být, mimo jiné, i skutečnost, že tyto subjekty, vzhledem k přetrvávajícím názorovým neshodám jejich hlavních představitelů, nedokážou efektivně spolupracovat. I přesto však vedl volební neúspěch na konci roku 2004 nacionalisticky orientované politické strany k obnově jednání o vzájemné spolupráci a o vytvoření jednotného nacionalistického subjektu, který by kandidoval v parlamentních volbách v roce 2006.

K hlavním veřejným akcím, na nichž se nacionalisté snažili prezentovat svůj program, patřily demonstrace politické strany Národní sjednocení (NSJ) a občanského sdružení Vlastenecká fronta (VF) dne 1. května 2004 v Praze, které nacionalisté uspořádali jako vyjádření nesouhlasu se vstupem ČR do EU. VF tradičně uspořádala demonstraci také dne 28. října 2004.

Mezi nejvýznamnější aktivity nacionalistů v rámci mezinárodní spolupráce jednoznačně patřilo upevňování kontaktů politické strany Národní sjednocení (NSJ) v rámci neformální organizace EVROPSKÝ NÁRODNÍ FRONT, kterou mimo českých zástupců tvoří nacionalisté z Polska, Rumunska, Slovenska, Itálie, Španělska, Portugalska, Ruska či Srbska.

3.1.2 Levicový extremismus

3.1.2.1 Anarchoautonomní hnutí

Na anarchoautonomní scéně se během roku 2004 nepodařilo zastavit stagnaci v činnosti hnutí. Celá scéna je bez výrazných osobností, výraznějších aktivit či známek radikalizace. Přestože anarchoautonomní hnutí zůstává v útlumu, snaží se aktivisté z této situace najít nějaké východisko.¹³ Zejména členové Československé anarchistické federace (ČSAF) si pasivitu svého hnutí plně uvědomují.

Aktivity

Hlavní pozornost anarchoautonomních skupin byla začátkem roku 2004 nadále zaměřena na protesty proti válce v Iráku. Protiválečné demonstrace organizované anarchisty v Praze a Brně proběhly dne 20. března 2004, který byl vyhlášen mezinárodním Dnem proti válce a okupaci Iráku. V porovnání se zahraničím se jednalo o pokojné a relativně nepočetné demonstrace.

Anarchistická organizace ČSAF se počátkem dubna zúčastnila kongresu Internacionály anarchistických federací v Itálii a stala se jejím plnohodnotným členem. Situaci v organizaci ČSAF to však žádným zásadním způsobem neovlivnilo. Pokračující pasivita většiny členů federace a odchod hlavního představitel z ČSAF, ke kterému došlo v polovině května, celkový, neutěšený stav organizace spíše prohloubily. Moravský region ČSAF je v podstatě dlouhodobě neaktivní a slovenský region ČSAF začal na konci roku 2004 diskutovat o možnosti získat v rámci organizace buď větší autonomii, anebo se přímo osamostatnit.

Veřejné aktivity ČSAF byly pouze sporadické a nepřiliš úspěšné. Všechny probíhaly bez násilných excesů. Letošní anarchistický 1. máj, patřící k tradičním akcím anarchistů, sami účastníci označili za „nejlínější“.

¹³ Podle politologa a znalce Miroslava Mareše je hlavním propagačním orgánem anarchoautonomního spektra časopis A-Kontra, který je registrován u Ministerstva kultury a je šířen i v běžné distribuční síti. Čeští anarchisté se podle něho podílejí i na vydávání východoevropského anarchistického periodika Abolishing the Borders from Below, které vychází v Berlíně.

Ani fúze mezi skupinami Antifašistická akce a Federace anarchistických skupin, k níž došlo v polovině loňského roku, nevedla v r. 2004 k prohloubení aktivit či k radikalizaci na anarchoautonomní scéně. Hlavní akce této skupiny patřily mezi tzv. tradiční, např. prvomájová demonstrace v Jihlavě, nebo nepříliš povedený ANTIFA CAMP v červenci 2004.

V posledních měsících roku 2004 došlo k aktivizaci členů anarchistické Organizace revolučních anarchistů – Solidarita (ORAS), která začala vydávat internetový časopis *Kladivo na Kapitál*, v němž se prezentuje pod novým názvem -1155 KPK¹⁴.

Po odchodu hlavních aktivistů z pobočky Independent Media Centre (IMC) působící v Praze a útlumu činnosti došlo 1. července 2004 k ukončení její činnosti a Praha byla vymazána z nabídky měst na mezinárodní internetové stránce IMC.

3.1.2.2 Marxisticko – leninské skupiny (nebolševismus, trockismus)

Marxisticko-leninské skupiny pokračovaly v roce 2004 v realizaci projektu sociálních fór v ČR. Již od počátku roku docházelo k úzké spolupráci hlavních subjektů, které se v lednu spojily v rámci Iniciativy za sociální fóra (ISF) s cílem vytvořit jednotnou „antikapitalistickou“ platformu, inspirovanou antiglobalizačním hnutím sociálních fór. Představitelé ISF se pak během roku soustředili zejména na mediální propagaci svých postojů a myšlenky sociálních fór. Pod hlavičkou ISF zorganizovali levicoví aktivisté demonstraci dne 20. března 2004 v Praze, který byl vyhlášen účastníky II. ESF mezinárodním Dnem proti válce a okupaci Iráku.

Svoji činnost završili aktivisté z řad ISF uspořádáním prvního Českého sociálního fóra (ČSF) v Praze, které předcházelo III. Evropskému sociálnímu fóru (ESF) v Londýně v říjnu 2004. ČSF přispělo k tomu, že oproti II. ESF v Paříži se III. ESF zúčastnil z České republiky dvojnásobný počet aktivistů. Tvořili je zástupci ortodoxních komunistů, trockisté z REVO, Socialistické organizace pracujících či Socialistické solidarity a zúčastnili se jej i zástupci hlavních mírových skupin a některých nevládních organizací.

Průběh III. ESF ukázal, že v antiglobalizačním hnutí působí i nadále dvě názorová křídla, alterglobalizační a revoluční, která se prozatím nedomluvila na společné strategii, podle níž by činnost ESF měla v budoucnu pokračovat.

Rezoluce mládeže vytvořená na III. EFS, prezentovaná i v tisku, mimo jiné vyzvala k organizaci protestů a k zastavení Evropského summitu v Bruselu v březnu 2005, jednání G8 ve Skotsku v červenci 2005 a k protestům proti evropské Ústavě. Prohlášení rovněž vyzvalo k přímé akci k zastavení útoků EU na sociální péči a pracující a k solidaritě se skupinami, účastníky se národně osvobozenecých bojů.

3.1.3 Shrnutí

- V roce 2004 nebyly na extremistické scéně zaznamenány podstatné změny. Přetrvávaly nejednotnost a roztržitost jak pravicově, tak levicově extremistického spektra, zejména pak u anarchoautonomního segmentu scény, a absence vedoucích osobností, zaznamenané již v r. 2003. Obecně lze stávající situaci charakterizovat útlumem, neaktivitou a ideologickými rozkoly.
- V důsledku uvedených faktorů není prozatím reálné spojení více názorových proudů v zastřešení jedním subjektem, a to jak na pravicově, tak levicově extremistické scéně., zejména pak v případě anarchoautonomního hnutí
- Přetrvává riziko vzájemných střetů mezi militantními, antifašisticky orientovanými anarchisty a neonacisticky orientovanými příznivci hnutí skinheads.
- Na území České republiky:

¹⁴ Tato číslice má znamenat datum první doložené stávky ve starém Egyptě a KPK – „kolektivně proti kapitálu“. Politolog a znalec Miroslav Mareš však poukazuje i na organizaci Anarchokomunistická alternativa (AKA), která se v r. 2003 odštěpila z ORAS a má základnu v Brně a Lipníku n/Bečvou. Vydává odborné texty k dějinám anarchismu a letáky. V r. 2004 se začala, spolu s organizací Uherskohradištská anarchistická skupina (UHAS), podílet na vydávání časopisu Permanent Revolt. Obě organizace tvoří pouze několik jedinců. Podle M. Mareše militantní tendence podporuje i hudební skupina Edelweiss Piraten, která je blízká Antifašistické akci (AFA). Blíže v článku M. Mareše v časopisu REXTER „Anarchistický terorismus po roce 1989 v ČR“ viz <http://www.strat.cz/Rexter/infor.php?id=26>

- a) nebylo zaznamenáno působení nebezpečných náboženských sekt či nových náboženských hnutí,
- b) nebyly získány poznatky o působení islámských extremistů,
- c) nebyla zjištěna existence nebo činnost extremistických skupin v ozbrojených složkách ČR.

Prognóza

Za současné situace není pravděpodobná náhlá výrazná aktivizace extremistické scény, doposud nebyly zaznamenány významnější signály nasvědčující její výrazné radikalizaci.

3.2 Trestná činnost s extremistickým podtextem

3.2.1 Situace v ČR a v jednotlivých krajích¹⁵

Z celkového počtu 351 629 zjištěných trestných činů na území České republiky bylo v r. 2004 zaevidováno 366 tr. činů s extremistickým podtextem, tj. 0,1% (0,09% v r. 2003) z celkového objemu zjištěné kriminality.

V roce 2004 byl, ve srovnání s r. 2003, zaevidován nárůst zjištěných trestných činů s extremistickým podtextem o 31 tr. činů, tj. o 9,3%, (366 v r. 2004, 335 v r. 2003). Objasněno bylo 289 tr. činů, tj. 79%. Za spáchání výše uvedených trestných činů bylo stíháno 401 osob (+67; 334 osob v r.2003). Nejvíce těchto trestných činů bylo zaznamenáno v Severomoravském kraji (132, tj. 36,1%), hl. městě Praze (61, tj. 16,7%) a v krajích Severočeském (60, tj. 16,4%) a Jihomoravském (32, tj. 8,7%).

Skladba trestných činů

Ve skladbě trestných činů s extremistickým podtextem nedošlo k podstatným změnám. Převažovaly tr. činy dle § 260, § 261, § 261a tr. z. (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka) – 137, za něž bylo stíháno 132 osob a tr. činy dle § 198 tr.z. (hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení) – 101, za něž bylo stíháno 126 osob. Dále bylo zjištěno 48 tr. činů dle § 196 tr.z. (násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci) a 17 tr. činů dle §§ 221, 222 tr.z. (ublížení na zdraví). Nebyl spáchán trestný čin vraždy s rasistickým motivem nebo trestný čin ublížení na zdraví s následkem smrti s rasistickým motivem. Ve spojitosti s extremismem nedošlo k páčání teroristické trestné činnosti.

Ve způsobu ukončení trestního řízení s pachateli tr. činů s rasovým či jiným extremistickým podtextem převažoval návrh na podání obžaloby – 238 pachatelů (58,6%), ve zkráceném přípravném řízení ve smyslu § 179c odst.1 tr.ř. bylo řešeno 49 pachatelů (12,1%), v šetření zůstávalo 88 pachatelů (21,7%), odloženo dle § 159a odst.2 a § 159a odst.3 tr.ř. bylo 18 pachatelů (4,4 %). Zastaveno dle § 172 odst.1 písm. d) tr.ř. bylo v trestním řízení stíhání 5 pachatelů (1,2%) a podmíněně zastaveno dle § 307 tr.ř. bylo stíhání 5 pachatelů (1,2%).

Pachatelé

V r. 2004 rovněž struktura pachatelů nedoznala změn. Pachateli byli jak příznivci hnutí skinheads, tak příslušníci majoritního obyvatelstva bez vazby na pravicově extremistické subjekty, v ojedinělých případech však i Romové. Stejně jako v předchozích letech, i v r. 2004, se pachatelé trestné činnosti s extremistickým podtextem rekrutovali z nižších vzdělanostních kategorií. Bylo mezi nimi 187 absolventů základní školy s výučním listem (46,1%) a 112 absolventů základní školy bez kvalifikace (27,6%). Pachatelů se středoškolským vzděláním bylo 37 (9,1%) a pachatelů - cizinců, u nichž nebylo vzdělání zjištěno, 59 (14,5%).

Ve věkové skladbě převažovaly osoby ve věku 21 – 29 let (160, tj. 36,7 %), 18 – 20 let (87, tj. 20%), 30 – 39 let (67, tj. 15,4%) a 15 – 17 let (51, tj. 11,7%).

Trestná činnost policistů s extremistickým podtextem

¹⁵ Viz zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu ve znění pozdějších předpisů.

Z celkové trestné činnosti policistů PČR byl v roce 2004 objasněn jeden trestný čin s rasovým podtextem. Jednalo se o trestný čin hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení podle § 198 odst. 1 písm. a) tr. zákona, pro který byl státním zástupcem stíhán policista Jihomoravského kraje, a to proto, že prostřednictvím sítě Intranet na webových stránkách PČR Správy Jihomoravského kraje v rámci diskusního fóra „Rasismus u policie“ uváděl výroky hrubým způsobem znevažující romský národ. Případ je nadále v šetření.

Tento druh trestné činnosti se vzhledem k celkové kriminalitě policistů vyskytuje poměrně zřídka a nelze proto vyvozovat žádné obecné konkluze.

3.2.2 Nejzávažnější případy z pohledu Policie ČR

V roce 2004 byly z hlediska Policie ČR zaznamenány nejen závažné případy napadení Romů, anebo cizinců, ale i občanů majority. Potvrdil se rovněž trend vzájemných útoků mezi příznivci hnutí skinheads a anarchisty.

V této souvislosti lze např. zmínit napadení dvou romských žen v Ostravě (17.4.), anebo útok na romskou osádku vozidla v Krnově (7.5.). Oba případy Policie ČR ukončila návrhem na podání obžaloby. Přestože nedošlo ke zranění či škodě na majetku, byl za závažný rovněž považován útok neznámého pachatele z projíždějícího auta se zhasnutými světly zápalnými lahvemi na dům v Brně - Židenicích, obývaný Romy (19.7.). V prvních třech měsících roku docházelo k opakovaným fyzickým útokům skinheadů z tzv. tvrdého jádra na romské etnikum v Jeseníku. K závažnějším fyzickým útokům na Romy došlo rovněž v Praze (27.2.; 19.6.), kde bylo také vyšetřováno verbální a fyzické napadení japonského turistu (12.5.). Značnou mírou brutality se vyznačovalo napadení občana majority v Billiard klubu v Praze 10 (25.7.), který vyzval pachatele, aby zanechal nacistických pozdravů. Poškozený utrpěl mnohačetné zlomeniny obličejových kostí, pohmoždění mozku a další zranění s následnou hospitalizací. Na podezřelého pachatele byla uvalena vazba a jsou vyšetřováni pro podezření ze spáchání tr. činů dle §§ 9/2 k 222/1, 9/2 k 202/1 a 260/1 tr. zákona. K brutálnímu napadení aktivisty anarchistického hnutí došlo v Praze (5.3.) a v Severočeském kraji (7.2.); další útok příznivců hnutí skinheads proběhl ve Vtelnu, okr. Most (9.10.) proti punkovému koncertu, i zde došlo ke zraněním napadených. V závěru roku (31.12.), rovněž v Severočeském kraji, zaútočilo 7 pachatelů, pravděpodobně z řad skinheads, v restauraci Tisportbar v Mostě. Byli maskováni kuklami, k útoku použili gumová kladiva, tomfy a baseballové pátky.

Mezi nejzávažnější případy zařadila Policie ČR i hromadný organizovaný útok ostravských hooligans a výtržnosti spáchané při utkání mezi celky FC Opava – FC Baník Ostrava (15.5.) jak na opavském stadionu, tak na příjezdových trasách a v samotném městě Opava. Došlo nejen k velkému počtu zranění na straně policistů, ale i řadových občanů, byly způsobeny škody na majetku ČD, klubu, majetku občanů města Opava, jakož i města Opava. Policie Jihomoravského kraje upozornila rovněž na závažný případ diváckého násilí, kdy při napadení fanouška FC Vysočina Jihlava došlo k těžkému poranění hlavy.

3.2.3 Problematika antisemitismu

V České republice nebyly zaznamenány závažné antisemitské útoky, případně nárůst počtu takovýchto útoků¹⁶. K projevům antisemitismu dochází především ve spojitosti s pravicovým spektrem extremistické scény (tiskoviny, webové stránky na síti Internet, distribuce MC, CD s rasistickými a antisemitskými texty, koncerty pravicově extremistických hudebních skupin atd.). Většinou se jednalo o verbální projevy fotbalových fanoušků tzv. hooligans, anebo příznivců hnutí skinheads. V některých případech došlo k poškození budov židovské obce nápisy a symboly, byly zaznamenány případy znesvěcování židovských hřbitovů či památníků. V souvislosti s válkou proti terorismu a politikou USA a Izraele byly, zejména při demonstracích proti válce v Iráku, zaznamenány projevy antipatií k těmto státům. Zde je však třeba citlivě odlišovat, kdy se jedná o antisemitismus a kdy o kritiku konkrétních politických kroků nebo koncepcí státu Izrael.

¹⁶ K 1. lednu 2005 byly v rámci Evidenčně statistického systému Policejního prezidia ČR (ESSK) rozšířeny číselníky o kódy umožňující zvlášť identifikovat tr. činy motivované náboženskou a národnostní nesnášenlivostí vůči Židům a židovské víře, včetně útoků proti objektům židovských obcí a jejich zařízení, synagogám, židovským hřbitovům a jejich zařízení.

Cílem extremistických útoků byli v České republice především příslušníci romské komunity, případně cizinci tmavší barvy pleti, útoky na osoby pro jejich skutečnou či domnělou židovskou národnost nebyly, z hlediska Policie ČR, časté.

Ve výše uvedených souvislostech lze např. zmínit případ, kdy došlo v Praze (6.-8.2.2004) k popsání vstupních dveří synagogy Na Palmovce protižidovskými hesly: „*Málo vás chcíplo v ziklonu B*“, „*Jude raus*“ a dále nacistickým symbolem hákového kříže. Věc byla oznámena na místní oddělení PČR Libeň a vzhledem k tomu, že k podobným útokům na tuto synagogu došlo již několikrát v minulosti, byla věc postoupena odboru terorismu a extremismu Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu PP ČR. Probíhá šetření pro důvodné podezření ze spáchání tr. činu hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení dle § 198 odst. 1, písm. a) tr. z. Obdobný byl případ v Severomoravském kraji (Krnov, okr. Bruntál) z května 2004, kdy neznámý pachatel vyryl na zeď krnovské synagogy symboly hákového kříže, tzv. „svastiku“, celkem bylo těchto symbolů na zeď budovy vyryto šest o různé velikosti. Do zdi byl dále vyryt symbol hákového kříže tzv. „oregon“, ve dvou případech nápis „*Fuck of jude*“ a dále nápis „*I.S.D. Jude*“. Dne 16.5.2004 byly zahájeny dle § 158/3 tr. z. úkony trestního řízení proti neznámému pachateli pro podezření ze spáchání tr. činu dle § 260/1 tr. z. (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka). V průběhu prováděného šetření, které bylo zaměřeno na příslušníky a příznivce hnutí skinheads, a to zejména na ty, kteří se již v minulosti dopustili podobné trestné činnosti, se nepodařilo zjistit pachatele uvedeného tr. činu. Šetřená věc byla proto dne 31.5.2004 dle ust. § 159 a/4 tr. ř. odložena. I nadále je jí věnována pozornost, za účelem zjištění pachatele/pachatelů byly aktivovány informační zdroje. Obdobný byl i případ zaznamenaný v Jihomoravském kraji (Boskovice, okr. Blansko), kde neznámý pachatel poškodil fasádu domu nápisy „*OJ*“, „*FUCK OFF*“ a dále poškodil stěny synagogy nápisem „*JUDE RAUS*“, po jehož stranách vyobrazil hákový kříž a pětícípou hvězdu. Případ je šetřen pod čj.: ORBK-1069-1/BO-TČ-2004 pro podezření ze spáchání tr. činu dle § 257b odst. 1 tr. z. (poškození cizí věci) a dle § 261 tr. z. (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka). K poničení židovského hřbitova došlo např. v Teplicích (Sčk), kde bylo poveleno deset náhrobních kamenů a další škody byly způsobeny pokusem o vloupání do hrobky (14./15.3.).

3.2.4 Problematika koncertů pravicově extremistických hudebních skupin

V roce 2004 došlo na území České republiky k dalšímu zvýšení počtu pravicově extremistických hudebních produkcí, pokračoval tak trend zaznamenaný již v druhém pololetí r. 2003. Koncerty „white power music“ se uskutečňovaly po celé České republice. Příznačné pro ně bylo utajování místa pořádání, rozptylování pozornosti policejních složek záměrnými dezinformacemi o těchto akcích a jejich zabezpečování vlastními hlídkami. Vzhledem k tomu, že jsou koncerty a různé oslavy vždy prezentovány jako „uzavřené“ akce, nelze se jich obvykle zúčastnit bez osobní pozvánky (na základě telefonického rozhovoru, konkrétní sms). V uplynulém roce došlo rovněž k posunu při pořádání koncertů, jednak se vyprofilovaly české skinheadské kapely, jednak vystupovaly ve větší míře zahraniční kapely. V této souvislosti lze zmínit koncert ruské hudební skupiny KOLOVRAT, který se uskutečnil dne 24.1. 2004 v Chroustovicích (okr. Chrudim). Její frontman Denis Andrejevič Gerasimov je za svou činnost vazebně stíhán.

Dne 30.1.2004 byl předán k realizaci pro tr. čin podpory a propagace hnutí směřující k potlačení práv a svobod občanů dle § 260/1,2 Denis A. Gerasimov (*1976). Dne 23.8.2003 se jako člen hudební skupiny Kolovrat na neztotožněném místě nedaleko Prahy memoriálu pořádaného na počest I. Stuarta, kde skupina hrála hudbu s neonacistickými texty. Dne 24.1.2004 opětovně vystoupil se skupinou Kolovrat na koncertě pořádaném českým hnutím skinheads. Byla zde opět reprodukována hudba s rasově nesnášenlivými texty, kdy docházelo jako v prvním případě k hajlování posluchačů těchto koncertů. Dne 30.1.2004 byl zadržen při odletu do Moskvy, v jeho zavazadlech bylo nalezeno množství propagačních materiálů vztahujících se k neonacistickému hnutí.

Dne 13.4.2005 proběhlo odvolací soudní řízení na Obvodním soudu pro Prahu 6, kde byl Denis A. Gerasimov, na základě rozsudku, v plném rozsahu zproštěn obžaloby. Státní zástupkyně se však na místě odvolala, obviněný nadále zůstává ve vazbě, jednání bude pokračovat.

Z dalších koncertů lze zmínit např. koncert příznivců hnutí skinheads, konaný dne 4.9.2004 v Praze (restaurace „U Karla Hašlera“), na němž vystoupily české skupiny Squad 96, Randall Gruppe, B.S.E. Šest účastníků bylo policií předvedeno z důvodu podezření ze spáchání tr. činu dle § 261 tr.z. (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka). Při ukončení akce a následném rozchodu účastníků došlo k napadení televizního štábu a potyčce s policisty, při níž byli tři útočníci policií zadrženi. *Ve čtyřech případech došlo k odložení věci dle § 159 tr.ř., ve dvou případech státní zástupkyně OSZ pro Prahu 5 zrušila usnesení o zahájení tr. stíhání a vrátila věc k došetření Policii ČR.. V souvislosti s tímto koncertem je veden další spisový materiál, týkající se anonymního oznámení na linku 158 v době konání koncertu o uložení výbušniny v restauraci .Případ zůstává v šetření.*

V r. 2004 se několikrát podařilo v předstihu získat operativní cestou informace o organizátorech, vystupujících hudebních skupinách, datu i místu konání akce. Tyto informace následně umožnily přijmout nejen adekvátní bezpečnostní opatření, ale konání některých akcí znemožnit. Operativní informace měly význam i při zahraniční spolupráci. Naposledy tomu tak bylo v souvislosti s koncertem pravicově extremistických hudebních skupin konaném dne 4.12.2004 na Slovensku (obec Zohor, okr. Malacky), jehož se zúčastnily i osoby z České republiky a hudební skupina Agrese 95. Slovenská policie provedla represivně bezpečnostní akci, při níž byli perlustrováni čeští státní příslušníci a jeden z nich obviněn z tr. činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů.

Pro omezení nárůstu pravicově extremistických akcí na území ČR má nadále prioritní význam aplikace „Pravidel pro zajištění spolupráce orgánů státní správy a samosprávy s orgány Policie České republiky při potírání extremistických hromadných akcí“ (jednání participujících subjektů se uskutečnila v gesci resortu vnitra 29.3. a 14.12. 2004) a důsledné uplatňování všech zákonných možností Policií ČR při realizaci preventivně bezpečnostních opatření.

3.2.5 Zneužívání Internetu

V průběhu roku 2004 se ukázalo jako stěžejní vyhledávání trestné činnosti na Internetu spjaté s extremismem. Specifičnost této trestné činnosti je daná řadou faktorů. Extremističtí uživatelé Internetu počali využívat specifické a daleko složitější metody při vzájemné komunikaci. Jsou vytvářeny jednotlivé úrovně podle hierarchie přesvědčení a důvěrnosti jednotlivých uživatelů.

Pružnost a snahu o nepostizitelnost ve využívání sítí Internet lze v současné době spatřovat i v tom, že některé stránky mění své internetové adresy, a v souvislosti s tím se dokonce přestěhují z určitého serveru do jiného serveru (poskytovatele stránky), a to např. kvůli trestním oznámením podaným občany, anebo medializaci v tisku, televizi či rádiu. Internet se tak stává místem, kde se neustále rozrůstají nové a znovu obnovené stránky, v minulosti zrušené, které se zde objevují pod novým názvem, ale se stejným obsahem. V současné době extremisté počítačovou síť Internet používají: k propagačním a náborovým aktivitám (vytváření webových stránek s extremistickou tematikou, které mají sloužit nejen k vzájemnému informování mezi extremisty, ale ve stále rostoucí míře i k získávání nových příznivců); k získávání finančních prostředků, např. ve spojitosti se šířením extremistické, zejména neonacistické a rasistické kultury (prostřednictvím Internetu lze např. objednat kompaktní disky s extremistickými hudebními nahrávkami, neonacistické materiály nebo obdržet datový soubor pro domácí výrobu takového kompaktního disku); jako spolehlivý prostředek komunikace mezi jednotlivými skupinami - je využíván ke svolávání srazů, demonstrací či koncertů (např. o místě konání akce bývají účastníci informováni až těsně před jejím zahájením, což slouží k utajování akcí až do poslední chvíle před nepovolanými osobami, tedy i před policií). Ve velké většině případů jsou využíváni zahraniční provideři (např. USA, Indie), anebo internetové kavárny, čímž je ztěžována možnost získání poznatků ke konkrétnímu pachateli. Zvýšil se rovněž počet informací zasílaných touto komunikační sítí s použitím šifrovacích algoritmů. Vybraní jedinci jak z pravicově, tak levicově extremistického spektra průběžně monitorují, případně softwarově kontrolují tzv. „check.domens“ svých webových stránek a v případě, že se na ně bez krytí připojí jako „zákazník“ Policie ČR, zpravidla ihned zjistí, že je jejich činnost monitorována. To obvykle vede k okamžitému odpojení navázaného kontaktu s webovou stránkou extremistické organizace či zájmového jedince. Nástrojem pro šíření extremistických myšlenek se může stávat i elektronická pošta, původně určená pouze pro komunikaci (rozesílání extremistické propagandy adresátům, kteří si korespondenci tohoto druhu nevyžádali.

Nejdůležitějším úkolem při sledování trestné činnosti extremistických skupin na Internetu je sledování souvisejících informací k připravovaným akcím, demonstracím a zejména pak sledování guestbooků, chatu maillistů a ostatních diskusních klubů a auditorií. Při sledování rozličných chatů extremistických skupin jsou zachytávány důležité informace. Ty jsou poté v součinnosti se specializovanými pracovišti, zabývajícími se problematikou extremismu, realizovány jako důkazní podklad pro prokázání skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku, anebo jsou využity při preventivních opatřeních k udržení veřejného pořádku a zamezení protiprávního jednání. Setrvávajícím problémem při vyšetřování tohoto druhu trestné činnosti je rozdílnost daná různými právními odlišnostmi v jurisdikcích jednotlivých zemí. Znemožňuje to získat relevantní informace k pachatelům této trestné činnosti, využívajícím zahraniční servery. Jedná se např. o webovou stránku www.combat18.org, která se nachází na území USA, propaguje fašismus a hlásá rasovou a národnostní nenávisť, ale i další webové stránky. Nově se na počítačové síti Internet objevovaly stránky extremistických skupin, obsahující řadu polopravd a dezinformací, jejichž primárním cílem je „čtenáře“ přesvědčovat o potřebě změny myšlení. Jsou upraveny tak, aby činnost extremistických subjektů byla veřejností vnímána pozitivně a jejich argumenty vyznívaly oprávněně.

3.2.6 Trestná činnost páchaná prostřednictvím tiskovin, symbolik a zástupných znaků

V r. 2004 nedošlo k podstatným změnám v charakteru této trestné činnosti. Úbytek pravicově extremistických tiskovin, projevující se od r. 2002, pokračoval úměrně s narůstajícím využíváním Internetu k jejich prezentaci. Policie ČR v této souvislosti prováděla šetření ve věcech podezření ze spáchání tr. činu prostřednictvím tiskovin, anebo textů zveřejňovaných na Internetu. Nadále byla věnována pozornost problematice zástupných znaků, především v průběhu pravicově extremistických akcí, a vedeno trestní stíhání proti konkrétním osobám. Stejně jako v předchozích letech, zůstávalo problémem šetření případů rozličné fašistické a neonacistické symboliky např. na zdech objektů, kde se nedařilo zjistit pachatele, anebo prodejního sortimentu tzv. Army shopů, kde jsou odznaky a jiné relikvie tzv. Třetí říše deklarovány jako předměty sběratelského zájmu.

V r. 2004 proběhl na Městském soudu v Brně proces s podnikatelem P.O., který byl obžalován za to, že v brněnském Army shopu prodával součásti uniforem a odznaky, obsahující nacistické symboly. Městský soud v Brně podnikatele zprostil obžaloby.

V rámci organizované extremistické trestné činnosti s mezinárodním prvkem byl šetřen jeden případ ve spojitosti s vyšetřováním vedeným BKA Spolková republika Německo ve věci tr. činu podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle § 260/1,2 českého tr. zákona. V letech 2001 – 2003 byly po Evropě, např. do Rakouska, Spolkové republiky Německo a Polska, zaslány předem domluveným odběratelům CD nosiče s rasistickým obsahem. Obsah CD byl vytvořen v Německu, výroba probíhala v Polsku a jedním z distribučních kanálů vedl přes české území. Na základě šetření Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu ÚSKPV PP ČR byl jako pachatel zjištěn J.P. z Děčína. Ten dodané CD rozesílal podle seznamu na předem dané adresy, přičemž zpětně inkasoval na anonymní poste restante finanční hotovost, kterou, po odečtení své provize, předával do Spolkové republiky Německo pravicově extremistické skupině.

V šetření Policie ČR zůstává případ několika kopií výtisků exilového časopisu „VLASTENECKÉ ZPRÁVY“, které dle výtisku vydává V.Š. v Toulonu. Tato věc je šetřena dle § 158/1 tr.ř. z důvodu možného naplnění skutkové podstaty tr. činu dle § 198 tr.z. Spisový materiál bude cestou Městského státního zastupitelství postoupen k šetření příslušným francouzským orgánům.

V r. 2005 byla ukončena soudní kauza nakladatele M. Zítka, který vydal v r. 2000 český překlad knihy Adolfa Hitlera „Mein Kampf“ bez komentáře v nákladu 100 000 výtisků, které distribuoval k volnému prodeji (90 000 ks prodal, 10 000 ks zabavila Policie ČR, když zahájila jeho trestní stíhání). Dne 10. března 2005 Nejvyšší soud M. Zítka zprostil viny.

3.2.7 Trestná činnost spjatá s diváckým násilím

V roce 2004 se plně potvrdil trend zaznamenaný již v r. 2003. Pokračoval nárůst počtu českých fanoušků cestujících na zápasy národního týmu, anebo na zápasy svých klubů do zahraničí, včetně tzv. rizikových fanoušků.¹⁷ V České republice byly opět nejrizikovějšími zápasy FC Baník Ostrava, AC Sparta Praha a 1. FC Brno. Došlo k výrazným změnám v chování diváků, především k radikalizaci chování fanoušků FC Baník Ostrava.). Jako nejčastější porušování veřejného pořádku se v souvislosti s fotbalovými a hokejovými zápasy objevovaly fyzické útoky, poškozování majetku a projevy rasismu.¹⁸ Při mezinárodních klubových zápasech (poháry UEFA) bylo zaznamenáno 34 závažných tr. činů, mezi něž jsou řazeny tr. činy s rasistickým podtextem, závažné ublížení na zdraví, napadení veřejného činitele a výtržnictví. Při zápasech národní ligy, a v souvislosti s nimi, bylo zaznamenáno 162 závažných tr. činů.

K nejzávažnějším porušením zákona došlo při fotbalových utkáních FC Baník Ostrava – AC Sparta Praha (Ostrava, 8.5.2004); FC Opava – FC Baník Ostrava (Opava, 15.5.2004); FC Baník Ostrava-AC Sparta Praha (Praha, 18.5.2004 – finále Poháru ČMFS); FC Slovan Liberec-FC Schalke 04, SRN (Liberec, 24.8.2004 – zápas finále Intertoto Cupu); FC Baník Ostrava – Middlesbrough FC, Anglie (Ostrava, 30.9.2004 – pohár UEFA, 1.kolo); FC Olympique Lyon, Francie – AC Sparta Praha

¹⁷ Díky přímé účasti a součinnosti Policie ČR na bezpečnostních opatřeních v zahraničí, dochází k závažnějším incidentům, vyvolaným českými fanoušky, v minimální míře.

¹⁸Specialista na problematiku diváckého násilí v r. 2004 celkem zaevidoval ve spojitosti s diváckým násilím 205 tr. činů, což představovalo nárůst o 206% (67 tr.č. v r. 2003). Rovněž zaznamenal nárůst tr. činnosti páchané mladistvými - 59 tr. činů, což představovalo 28,8% zaevidovaných tr. činů (26 tr. č. v r. 2003). Uvedené statistiky mají informativní charakter, jsou vedeny specialistou ÚSKPV PP ČR, který je pracovníkem Národního informačního fotbalového bodu. Nejedná se o tr. činy s extremistickým podtextem, nýbrž o tr. činy páchané v souvislosti s diváckým násilím obecně.

(Lyon, 8.12.2004 – Liga mistrů). V posledním uvedeném případě skupina šesti fanoušků Sparty verbálně a fyzicky napadla občana Francie tmavé pleti.

Celkový počet trestných činů s extremistickým podtextem zaevidovaných na území ČR v letech 1996 – 2004
(dle Evidenčně statistického systému kriminality Policejního prezidia ČR - ESKK)

ROK	Zaevidováno TČ	Podíl na celkové Kriminalitě (%)	objasněno TČ	stíháno osob
1996	131	0,03	58	152
1997	159	0,04	132	229
1998	133	0,03	100	184
1999	316	0,07	273	434
2000	364	0,09	327	449
2001	452	0,1	406	506
2002	473	0,1	374	483
2003	335	0,09	265	334
2004	366	0,1	289	401
Celkem	2729	-	2124	3172

Tabulka č. 1 poskytuje údaje o počtu trestných činů zaregistrovaných na území ČR v letech 1996 – 2004.

Přehled extremistických trestných činů, u nichž byl veden útok na národ, národnost nebo rasu či pro příslušnost k nim anebo hlásáním národnostní nebo rasové zášti - celkový nápad v letech 1996 – 2004 podle skutkových podstat
(dle Evidenčně statistického systému kriminality Policejního prezidia ČR – ESKK)

§	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
§196 odst. 2	85	76	85	80	41	61	71	41	45
§ 198	62	46	69	85	111	86	105	71	101
§198 a	11	11	15	18	11	16	18	11	13
§219 odst.2g	0	2	3	1	0	1	0	0	0
§221 odst.2b	20	19	23	7	11	8	6	14	9
§222 odst.2b	4	10	10	4	5	7	4	7	5
§235 odst.2f	0	5	0	3	1	3	2	1	4
§ 236	5	1	2	0	1	1	1	0	0
§ 238 a	28	30	28	0	1	1	0	1	0
§257 odst.2b	82	51	82	38	11	6	14	4	4
§ 259	0	0	0	0	0	0	0	0	0
§ 260	33	20	32	70	53	88	95	77	50
§ 261	50	62	104	107	95	174	123	123	87

Tabulka č. 2 dává přehled o celkovém počtu trestných činů s extremistickým podtextem podle jednotlivých skutkových podstat v uplynulých devíti letech. Potvrzuje pokračování trendu nastoleného v r. 1998 – nejvíce trestných činů se vztahovalo k §§260, 261 a §198.

IV. Situace ve středoevropském geopolitickém prostoru

V *Rakousku, Maďarsku, Slovensku* a v *Polsku* nedošlo v r. 2004, ve srovnání s r. 2003, k podstatným změnám na jejich extremistických scénách., které by ohrožovaly vnitřní bezpečnost.¹⁹

V *Rakousku* byl v roce 2004 reálný vliv rakouských pravicově extremistických stran a organizací – Nacionálně demokratické strany Rakouska, Hnutí Stop cizincům, zákazané organizace Národovecká mimoparlamentní opozice - ve společnosti nízký. Totéž platilo o vlivu hnutí skinheads. Protičeské nálady bylo možné zaznamenat především v malých městech při hranicích Rakouska s ČR, anebo v místech, kde žije větší

¹⁹ Základní popis středoevropské extremistické scény viz www.mvcr.cz - Zpráva o problematice extremismu na území ČR (v r. 2002, 2001).

množství poválečných vysídlenců z tehdejší ČR a působí tam jejich organizace. V průběhu ledna a února 2004 se pokusil Sudetoněmecký landsmanschaft v Rakousku (SLÓ) znovu otevřít otázky nemovitostí zabraných českým státem po odsunu německého obyvatelstva. Dne 25. září 2004 proběhly ve Vídni oslavy tzv. Sudetských dnů vlasti. Předseda organizace nevybíravě útočil proti ČR a jejímu prezidentovi.

Ve spojitosti s levicovým extremismem lze zmínit Komunistickou stranu Rakouska (KPÖ), která se však nacházela ve stagnačním stadiu. Prakticky působila pouze ve Vídni, Linci a Vorarlbergsku. Měla vliv na rakouské antiglobalizační hnutí, které pomáhala založit. Ve dnech 3.-6. června 2004 se uskutečnil druhý sjezd antiglobalistického Rakouského sociálního fóra (ASF), v jehož čele stojí člen komunistické mládeže T. Hubmayer. Hlavním účelem sjezdu bylo dotvoření ASF. Akce byla pokračováním zasedání Světového sociálního fóra, konaného v lednu 2004 v Bombaji.

V r. 2004, ve srovnání s r. 2003, nebyly zaznamenány žádné změny, vztahující se k oblasti islámského extremismu. Celkově zůstával však obraz islámu v rakouské společnosti vysoce negativní, zvláště po zavraždění nizozemského režiséra Theo van Gogha muslimským fanatikem v listopadu 2004.

Scientologové se v r. 2004 prakticky neprojevovali. Scientologická centra existují ve Vídni, Salzburgu a ve Wolfsbergu, činnost scientologů ve státní správě byla zakázána zákonem již r. 1999, jsou objektem sledování státních orgánů a policie, jejich počet se proto snížil.

V **Maďarsku** nedošlo v r. 2004, ve srovnání s r. 2003, k výrazným změnám v oblasti extremismu, přetrvávala marginálnost maďarské extremistické scény. Na pravice extremistické byla zaznamenán vznik skupiny nadnárodní organizace Hammerskins.

Na **Slovensku** tvořili jádro extrémní pravice skinheadi, neonacisté a neofašisté v počtu asi 500 osob, jejichž centrem je Prešovský kraj. Mezi organizace pravicových extremistů patří především Blood&Honour (B&H), mající spojení do Rakouska, Maďarska, Polska, Srbska a ČR, dále Slovakia Hammer Skins (SHS), Slovak Skin Action Group (SSAG), Slovenská národná liga, Slovenský úsvit a Árijský národ. Nelegálně vychází více než deset pravicově extremistických časopisů, např. Biele víťazstvo, Biely odpor, Naša stráž, Právo bielych, Edelweiss, Zákrok. Jejich ideologií je upravený řád Hlinkovy gardy a jejich pohotovostních oddílů. B&H má ústředí v Bratislavě, šíří anglický magazín Blood&Honour, slovenský časopis „1939“ a další tiskové materiály. Lokální pobočky B&H, které vyvíjejí vlastní aktivity, jsou i v dalších městech, např. v Nitře, Žilíně či Popradu. Autonomně na bratislavském ústředí dále v ilegalitě existují B&H Tatra Slovakia (Prešov), B&H Engerau (Bratislava-Petržalka), B&H Cassovia (Košice). I tyto skupiny mají mezinárodní kontakty (SRN, Rakousko, Skandinávie, Polsko, Rusko, Bělorusko, Srbsko, Kanada). Skupiny Combat 18, SS AG Slovakia (nyní pod upraveným názvem Security Servis Action Group- Slovakia) a hooligans svou činnost pod vlivem několika soudních procesů omezily. V r. 2004 působila na Slovensku neofašistická občanská sdružení Slovenská pospolitost se sídlem v Banské Bystrici, Nové Slobodné Slovensko a Biela Slovenská Jednota. Programem těchto skupin je xenofobie, rasismus a ideologie tzv. Slovenského státu. V r. 2004 vzrostla aktivita organizace Nové Slobodné Slovensko (NSS), která má kontakty s krajně pravicovými organizacemi v ČR. NSS má pět místních organizací (Košice, Prešov, Vranov nad Topľou, Trebišov a obec Hnúšť. Dne 17. a 20. května 2004 vydala NSS výzvy na podporu Palestinců a proti Izraeli a USA. Toto občanské sdružení má v úmyslu přeregistrovat se na politickou stranu a zúčastnit se parlamentních voleb v r. 2006.

Levicové spektrum slovenské extremistické scény bylo zanedbatelné, aktivity islámských skupin nebyly zaznamenány.

Scientologové mají svá centra v Bratislavě, Martině, Bánské Bystrici a Levicích. Vystupují rovněž jako občanská sdružení, jazykové školy a soukromé firmy a usilují o rozšiřování své působnosti a získávání nových členů. Odhadovaný počet členů se pohybuje kolem cca 10 000 osob, je však, díky fluktuaci, značně proměnlivý.

Na pravicově extremistické scéně v **Polsku** bylo aktivních více než 10 000 skinheadů. Tzv. tvrdé jádro (asi 3000 osob) vyhrožovalo výstražnými akcemi – obzvláště vůči polským židům, neustálým letákovým vyhlášením rasové války a též se dopouštělo hrubého násilí. Centrem polských skinheadů se ve druhé polovině r. 2004 stalo především město Sandoměř (ležící na tzv. skinheadské ose Kielce – Ostrowiec Swietokrzyski – Sandoměř). Zvýšená aktivita byla zaměřena proti soudům, školám, kulturním a někdy i církevním institucím. Nejvíce se jejich přičiněním objevovaly na zdech objektů nápisy „Juden raus!“, „Polsko Polákům“, „White Power“ a „Skinheads 88“. V r. 2004 rovněž pokračovaly legální politické strany Liga polských rodin (LPR) a Samoobrona v politické agitaci proti Evropské unii, spojené zvláště s projevy antisemitismu a vulgárního antikomunismu. Nositelem těchto názorů je Všepolská mládež (Młodzież Wszechpolska - MW) a též extrémně nacionalistická strana Republikánská liga (LR). Během r. 2004 se LPR pod vedením Romana Giertycha postupně měnila ve stranu vůdcovského typu, stále větší roli v jejím vedení hrají vzdělaní a ambiciózní příslušníci Všepolské mládeže. Wojciech Wierzejski a Sylwester Chruszcz vyhráli volby do Evropského parlamentu, dále nejméně 5 osob z MW působí v Giertychově osobním štábu.

Levicově extremistické subjekty (Polská komunistická strana, Polská socialistická strana, Anarchistická federace a Nová levice) se omezily na pietní demonstraci za účasti komunistů a socialistů, konanou dne 19.4.2004 ve Varšavě k výročí povstání ve varšavském ghettu a při oslavách 1. máje ve Varšavě, Lublinu,

Vratislavi, Opoli, Białystoku, v němž na oslavách participovali i anarchisté. Antiglobalistické hnutí se ve sledovaném období v Polsku výrazněji neprojevovalo.

Legální organizace polských muslimů (Sdružení muslimských studentů-SSM, Islámské shromáždění Ahl-ul Bayt-IZAuB a Svaz polských muslimů-ZMP) jsou sledovány bezpečnostní službou ABW, neboť během r. 2004 šířily protiizraelské a rasistické názory, nabízely odznaky a trička se symboly teroristických organizací. Jako osoba nebezpečná státu byl z Polska vypovězen velkopolský imám, jemenský občan Ahmad Ammar, pobýval v Poznani celkem čtrnáct let, do 24.5.2004.

Scientologové v Polsku nevyvíjejí prakticky žádnou činnost, varšavské centrum není aktivní.

Ve *Spolkové republice Německo* pokračovala ve své činnosti pod vedením Udo Voigta Nacionálně demokratická strana Německa (Nazionaldemokratische Partei Deutschland-NPD), mající nejsilnější členskou základnu v Sasku a Bavorsku. Její spojení se skinheadskými organizacemi v r. 2004 poněkud ochablo. Od počátku r. 2004 se NPD soustředila na hlavní cíl, jímž bylo získání míst na radnicích v komunálních volbách. V Sasku a Braniborsku NPD společně s Německou lidovou unií (DVU) při volbách do zemských vlád v září 2004 uspěla. Součástí politiky neonacistů z NPD je rovněž návrat k otevřenému antisemitismu. Za účasti funkcionářů NPD se dne 21. srpna 2004 ve Wunsiedelu konalo další tzv. pietní shromáždění na počest Rudolfa Hesse, tentokrát za účasti českých neonacistů a skinheadů, pochodujících pod českou státní vlajkou. Nepředpokládá se, že by NPD měla, kromě styků s organizacemi českých skinheadů výraznější kontakty směřující do ČR. Středisky neonacistického extremismu bývají především maloměsta (Greifswald, Stralsund, Frankfurt n/Odrou, Riesa, Pirna, Gera, Coburg, Deggendorf), kde existuje i protipolská a protičeská zášť. Koncem roku 2004 se NPD aktivně neprojevovala. Přestože byla německá sekce **B&H-Division Deutschland** v r. 2000 (14.9.) zakázána, její část nadále i během roku 2004 působila v ilegalitě. Programem organizace bylo šíření neonacistické ideologie, a to zvláště prostřednictvím rockové hudby a internetových časopisů. Uvedené skupiny byly vytvářeny tak, aby z nich a z okruhu jejich prověřených příznivců mohly být ihned sestaveny polovojeenské organizace. Cílem je uskutečnění tzv. světové érijské nacionálně socialistické revoluce, která má proběhnout formou tzv. svaté rasové války. Pozornost si rovněž zaslouží organizace bývalých sudetoněmeckých nacistů – Witikobund, který v prostředí landsmanschaftů šíří protičeské názory.²⁰ Programem organizace je odstranění tzv. „zločinných Benešových dekretů“ a odčinění údajných válečných zločinů Spojenců a jejich stoupenců na německém národě. Dále program obsahuje vymýcení tzv. lží o zločinech Němců za druhé světové války a pranýřování tzv. holocaustové kultury jakožto projevu neněmeckého způsobu myšlení. Kromě Bavorska je na německém území jeho nejsilnější složkou organizace v Severním Porýní – Vestfálsku. Od r. 2001 je Witikobund považován ze strany německé zpravodajské služby BfV za extremistickou organizaci. Působí též v Rakousku, kde provádí patrně nejostřejší protičeskou propagandu. Vliv Witikobundu ve Spolkové republice Německo v poslední době vzrostl. Činnost ostatních neonacistických organizací, např. kameradschaftů, se orientovala především na štvání proti přistěhovalcům, antisemitismus a projevy xenofobie obecně.

V r. 2004 výrazně poklesla činnost levicově extremistických skupin. Pokračovala nicméně aktivita organizace ANTIFA (frakce AAB a ALB), orgánem frakce ALB je internetový časopis Arranca!- linke Zeitschrift (Na start!-levicový časopis), jehož redakce sídlí v Berlíně. Obě frakce organizují pouliční srážky mimořádně brutálního charakteru (např. v Berlíně a na severu Německa od 30. dubna do 2. května 2004.²¹ V ČR má AAB i ALB stoupence v anarchistických organizacích (ČAF, časopis A-Kontra). Kontakty s názorově spřízněnými aktivisty v ČR má rovněž ATTAC-Deutschland, organizace, která v r. 2004 reprezentovala německé antiglobalistické hnutí.

V Německu pokračovala aktivita nejpočetnější organizace militantního tureckého politického islámu – Islámského společenství Milli Görüs (IGMG), které předešlo svému zákazu tím, že se stalo kolektivním členem zastřešující umírněné Islámské rady pro Spolkovou republiku Německo. Na západě Německa pokračovala činnost laických kurdských skupin, včetně zakázané PKK, resp. Kongra-Gel, a to formou demonstrací a protestních akcí proti turecké vládě, NATO a USA. V prosinci 2004 byla v Německu odhalena síť kurdských islamistů Ansar al-Islam. Z území SRN byli vypovězeni

²⁰ Organizace sídlí v Mnichově, počet členů je odhadován na cca 1 000 osob. Tiskovým orgánem je časopis Witiko-Brief, který je však interní publikací.

²¹ Strategie zmírňování napětí mezi policií a extremistickými demonstranty, kterou např. v Berlíně uplatňuje senát složený z příslušníků SPD a PDS, prozatím nebyla úspěšná.

duchovní turecké národnosti tzv. kalif z Kolína n/Rýnem Metin Kaplan (v říjnu 2004 byl deportován do Turecka, kde s ním byl v prosinci zahájen proces) a dále imám mešity Mevlana v Berlíně – Kreuzbergu, který vedl štvavá kázání šířením náboženské zášti proti tzv. nevěřícím, dával za příklad sebevražedné atentátníky, přičemž vyzýval muslimy, aby byli připraveni k takovýmto činům a dále vyzýval k nepřátelství vůči židům.

Centrálními organizacemi scientologů v Německu jsou registrované církve Scientology Kirche Deutschland e.V. (SKD) a Scientology Kirche Berlin (SKB). Organizace se orientují zvláště na úředníky, manažery a svobodné profese, resp. též na osoby disponující velkým majetkem, anebo s určitým vyšším společenským vlivem. Od 5.6.1997 je činnost scientologů sledována BfV, neboť byli podezřelí z ohrožování svobodných, demokratických a bezpečnostních principů státu. Dne 22. září 2004 sdělili prostřednictvím svých tiskových orgánů, že v letech 1998 – 2004 došlo ve Spolkové republice Německo k nejméně 1 500 případům sledování jejich členů BfV.

V. Nejvýznamnější aktivity státních orgánů

Průběžně byla plněna opatření trvalého charakteru vyplývající z vládních usnesení č. 198 ze dne 19. března 1998, č. 720 ze dne 14. července 1999, č. 684 ze dne 12. července 2000, č. 498 ze dne 21. května 2001, č. 903 ze dne 12. září 2001, č. 994 ze dne 14. října 2002, č. 83 ze dne 22. ledna 2003, č.800 ze dne 25. srpna 2004.²²

5.1. Vláda ČR

V roce 2004, stejně jako v letech předchozích, řadila vláda ČR problematiku extremismu mezi bezpečnostní rizika a důsledný postup proti tomuto fenoménu patřil mezi její priority.²³ Nemaou úlohu připisovala preventivním opatřením na ochranu příslušníků národnostních a etnických menšin s cílem podporovat bezkonfliktní a tolerantní multikulturní soužití. Významným příspěvkem k prevenci xenofobních postojů veřejnosti byly vzdělávací aktivity v oblasti lidských práv a multikulturní výchovy a systémový přístup státních orgánů k integraci cizinců. Důraz rovněž klade na možnost veřejnosti seznámit se se situací v oblastech extremismu, každoročně je zveřejňována Informace o problematice extremismu na území ČR.

Z konkrétních aktivit lze především zmínit projekt zaměřený na posílení tolerance a porozumění mezi etnickými menšinami a majoritou - vládní **“Kampaň proti rasismu – Projekt tolerance”**. Ve srovnání s r. 2003 byla kampaň roku 2004 rozčleněna do tří, resp. čtyř samostatných bloků za zachování kontinuity některých aktivit z předchozích let. Jsou jimi projekty, „*Rozmanitost do knihoven III*“ (Multikulturní centrum Praha) „*Monitorování českého pravicového extremismu pro účely cílenější a efektivnější vládní kampaně proti rasismu*“ (občanské sdružení Tolerance a občanská společnost); *Národní vzdělávací kampaň proti rasismu* (Národní vzdělávací fond) a konečně celoplošná preventivně informační kampaň „*Všichni jsme oběti*“ (Creative Baazar)kladoucí si za cíl prostřednictvím seznámení s vybranými případy rasově motivovaného násilí nebo diskriminace s důrazem na oběti působit na změnu názorů a postojů majority. Druhým cílem je snaha ovlivnit postoje pachatelů této trestné činnosti, včetně potencionálních pachatelů.

V souladu se svými prioritami v dané oblasti vláda ČR projednala a vzala na vědomí např. následující materiály:

- usnesením č. 800 ze dne 25.8.2004 „Zprávu o postupu a průběžných výsledcích zavádění Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým menšinám,
- usnesením č. 968 ze dne 6. října 2004 k návrhu na podpis Úmluvy o počítačové kriminalitě vyslovila s podpisem Úmluvy s výhradou její ratifikace,
- usnesením č. 1171 ze dne 24.11.2004 „Závěrečná doporučení Výboru proti mučení – kontrolního orgánu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání,
- usnesením č.1193 ze dne 1.12.2004 návrh zákona o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon)

²² Viz www.vlada.cz, www.mvcr.cz (zprávy o problematice extremismu)

²³ Více informací k aktivitám vlády ČR viz www.vlada.cz

Z oblasti zákonodárné lze např. zmínit:

- zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), který nabyl účinnosti dnem 1.1.2005
- zákon č. 34/2004, kterým se mění zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů

5.2 Ministerstvo vnitra a Policie ČR (MV a PČR)

V r. 2004 patřily mezi nejvýznamnější aktivity resortu v oblasti extremismu jak aktivity na mezinárodní úrovni (Pracovní skupina pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska), tak činnost poradních orgánů ministra vnitra (Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií, Pracovní skupina Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity pro oblast vnitra a Policie ČR a Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců (navazující na práci Komise ministra vnitra pro přípravu a realizaci politiky vlády ČR v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami) a implementace Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým menšinám. Kromě zmíněných hlavních oblastí se činnost resortu vnitra a Policie ČR zaměřovala na některé dílčí aktivity či aspekty problémů.

5.2.1 Zabezpečení mezinárodní spolupráce v boji proti extremismu

Smlouvy o policejní spolupráci

Problematika extremismu a rasismu byla v r. 2004, stejně jako v předchozích letech, zohledňována při přípravě nových smluv o policejní spolupráci. Tyto smlouvy zpravidla mezi oblastmi spolupráce výslovně zmiňují boj proti extremismu, rasové nesnášenlivosti a xenofobii.

V platnost vstoupila *Smlouva mezi Českou republikou a Moldavskou republikou o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, terorismu a dalším druhům závažné trestné činnosti* ze 7.8.2003 (platnost od 9.9.2004); dne 27.1.2004 byla v Bratislavě podepsána *Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic* (platnost od 24.2.2005); byla ukončena expertní jednání o návrhu *Smlouvy mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci policejní orgánů v boji proti trestné činnosti a při ochraně veřejného pořádku a o spolupráci v příhraničních oblastech* (v současné době probíhá vnitrostátní projednávání návrhu na sjednání Smlouvy); byla ukončena expertní jednání o návrhu *Smlouvy mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o policejní spolupráci a o druhém dodatku k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve věcech trestních z 20. dubna 1959* (v současné době probíhá vnitrostátní projednávání návrhu na sjednání Smlouvy)

Pracovní skupina pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska

Tato pracovní skupina se schází jedenkrát ročně pod gescí ČR, respektive Ministerstva vnitra ČR. Její jednání jsou pro veřejnost uzavřena.

Na zasedání v únoru 2004 bylo rozhodnuto o další činnosti Pracovní skupiny po vstupu zemí V4 do EU jako expertní skupiny na nadnárodní úrovni, která bude nadále zabezpečovat vzájemnou informovanost, vyhodnocování bezpečnostních rizik spjatých s fenoménem extremismu ve středoevropském geopolitickém prostoru a spolupráci expertů zabývajících se danou problematikou. Byly stanoveny priority na rok 2004.²⁴

Další řádné zasedání Pracovní skupiny se uskutečnilo ve dnech 2. až 3. února 2005. Jednalo se o první zasedání Pracovní skupiny po vstupu zemí V4 do Evropské unie. Hlavní náplní jednání byly otázky spjaté se situací v oblasti extremismu ve střední Evropě, respektive na území zemí V4, s

²⁴ Viz www.mvcr.cz Informace o problematice extremismu na území ČR v r. 2003, kap.V: Nejvýznamnější aktivity státních orgánů.

vyhodnocením priorit roku 2004 a stanovením priorit na rok 2005 a rovněž s uskutečňováním výměnných pracovních stáží specialistů na úrovních ministerstev vnitra a policejních útvarů v dané problematice. V samostatném bloku se dále členové pracovní skupiny seznámili se situací v oblasti sportovního násilí ve svých zemích a se systémem práce a postupů policejních složek. Důležitým bodem programu bylo projednání participace polských, slovenských a maďarských zástupců na projektu „Bezpečnostní rizika extremismu ve středoevropském geopolitickém prostoru“, který hodlá česká strana předložit v rámci AGIS Programme na podzim r. 2005. Dále byla diskutována témata společná pro policejní složky obecně (problematika vztahu policie a médií, policie a nevládních organizací či způsoby zabezpečení detekce osob, zájímajících se o práci v policejních složkách a zastávajících extremistické názory). V průběhu dvoudenního jednání se účastníci dotkli i dílčích problémů a vyměnili si řadu konkrétních poznatků.

Potvrdily se některé, již identifikované, shodné trendy extremistických scén zemí V4, ale i některé odlišnosti. V zabezpečení sledované problematiky jsou země V4 již srovnatelné, v každé z nich působí specializované útvary, zabývající se extremismem²⁵. V rámci polského Ministerstva vnitra a informací bylo např. navíc zřízeno malé pracoviště pro spolupráci s Evropským monitorovacím střediskem rasismu a xenofobie. Zodpovídá za zpracovávání a analýzu informací a dat, vztahujících se k rasismu, xenofobii a antisemitismu na polském území. Diskuse potvrdila odlišnou praxi policejních složek např. u využívání soudních znalců či trestnosti symbolik. Nejpodstatnější rozdíl byl zaznamenán u zabezpečení problematiky diváckého násilí, kdy, na rozdíl od ČR, na Slovensku, v Polsku ani v Maďarsku nespadá tato problematika do působnosti policejních složek a specialistů zabývajících se problematikou extremismu, hlavním jejím gestorem je pořádková policie. Opětovně byla zmíněna např. problematika soukromých akcí a koncertů pořádaných pravicově extremistickými příznivci a možnostmi, ale i limity, policejních zásahů v těchto případech a řada dalších otázek.

V souhrnném vyhodnocení stávající situace, se účastníci shodli na tom, že v zemích V4 (a v Rakousku) nedošlo v oblasti extremismu v roce 2004, ve srovnání s rokem 2003, ke změnám, protagonisté extremismu nadále nepředstavují ohrožení pro demokratické základy těchto států. Účastníci zohlednili rovněž požadavky mezinárodních organizací a mezi své priority zařadili problematiku rasistických a extremistických útoků ohrožujících azylanty, migranty a zahraniční pracovníky. Zároveň se dohodli, že Pracovní skupina pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska každoročně vydá společné komuniké k situaci v oblasti extremismu, zveřejňující hlavní závěry jejího jednání. Dále se vyslovili pro zpracování finální podoby návrhu projektu „Bezpečnostní rizika extremismu ve středoevropském geopolitickém prostoru“ a pro pokračování v konzultacích ohledně upřesnění jeho podoby. Rovněž se vyjádřili pro uskutečňování vzájemných pracovních stáží na úrovni ministerstev vnitra a policejních složek.

Mezinárodní seminář k problematice postihu rasistické, antisemitské a jiné nenávistné propagandy na Internetu

V závěru roku 2004 (16. – 17. prosince) uspořádal resort vnitra mezinárodní seminář k problematice zneužívání Internetu extremisty za účasti policejních expertů ze Spolkové republiky Německo, Španělska, Řecka a Slovenska. Na přípravě tématického zaměření semináře participovaly Bezpečnostní informační služba a Policejní prezidium ČR. Čeští policejní specialisté si zde vyměnili zkušenosti se zahraničními policejními experty. Semináře se zúčastnili i zástupci Nejvyššího státního zastupitelství, Českého telekomunikačního úřadu a akademické sféry. Účastníci se navzájem seznámili se situací v jednotlivých zemích a jejich legislativním zázemím pro postih tohoto druhu kriminality, zabývali se problémy, které postih internetové kriminality v praxi provázejí, a v diskusi se dotkli řady otázek specifického, technického charakteru. Výstupy semináře potvrdily, že problémy, s nimiž se policejní složky potýkají, jsou do značné míry identické, stejně jako obdobné jsou možnosti a limity pro potírání tohoto druhu kriminality.

²⁵ V Polsku se extremismem zabývá Sekce II, Division IV, Central Bureau of Investigation, General Police Headquarters; v Maďarsku k 1.6.2004 zřízený National Bureau of Investigation, Hungarian National Police, v jehož rámci působí specializovaný útvar zabývající se problematikou extremismu; na Slovensku působí oddělení boje proti rasismu a extremismu v rámci odboru boje proti terorismu Úřadu boje proti organizované kriminalitě Prezidia policejního sboru.

Na závěr dvoudenního jednání se účastníci dohodli, že na tento seminář naváže obdobné setkání, které však bude zaměřeno především na užší okruh technicko bezpečnostních opatření a technologických otázek. Seminář podtrhl význam expertní policejní spolupráce na úrovni struktur Evropské unie, ale i potřebu společných projektů za využití některých komunitárních programů.

5.2.2 Poradní orgány působící v rámci Ministerstva vnitra

Meziresortní Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií (dále jen „Komise“)

V roce 2004 se uskutečnila dvě zasedání meziresortní Komise (leden a červenec 2004). Na lednovém zasedání byly schváleny priority na rok 2004 a přiřazení Zprávy o problematice extremismu na území ČR v podobě zredukované „Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2003“ jako samostatné přílohy ke Zprávě o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti.²⁶ V červenci 2004 Komise projednala stávající stav v oblasti extremismu za uplynulé pololetí. Byly schváleny návrhy resortu vnitra – zřízení „horké linky“, na níž bude možné nahlásit webové stránky s rasistickým, antisemitským a jiným nenávistným obsahem²⁷; uspořádání pracovního semináře k problematice postihu rasistické, antisemitské a jiné nenávistné propagandy na internetu za účasti zahraničních expertů a konečně uspořádání kulatého stolu v r. 2005 k problematice antisemitismu, islámského extremismu a islámofobie a jejich případných projevů na území ČR.

Další jednání Komise se uskutečnilo v roce 2005 (8.3.). Byli na něj přizváni Ing. Petr Uhl, který je členem řídicího výboru Evropského monitorovacího centra rasismu a xenofobie (EUMC), a Mgr. Andrea Baršová, ředitelka odboru lidských práv Úřadu vlády ČR, která zabezpečuje kontakt státních orgánů s EUMC z titulu funkce tzv. styčného úředníka. Seznámili členy se svou působností v rámci EUMC a nejnovějšími aktivitami této organizace, monitorující situaci v jednotlivých státech EU. Komise výtýčila prioritní témata na rok 2005. Mezi zásadní závěry jednání Komise patří rozhodnutí, že bude tvořit expertní zázemí styčnému úředníkovi ČR pro kontakt s EUMC a členové Komise s ním budou podle potřeby spolupracovat.

Pracovní skupina Rady vlády ČR pro záležitosti romské komunity pro oblast vnitra a Policie ČR²⁸

Tato pracovní skupina, která je jedinou oficiální pracovní skupinou sdružující romské koordinátory krajských úřadů si stanovila na počátku roku 2004 „Plán činnosti pro období 2004 – 2005“. Plán zohledňuje řadu aktuálních témat jakými jsou migrace Romů, práce Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám, diskriminace a rasismus, specifické problémy romské komunity (lichva, sociální vyloučení, drogy), role územní veřejné správy, činnost romských koordinátorů krajských úřadů, práce romských poradců na úrovni obcí s rozšířenou působností a koncepční opatření.

V r. 2004 se pracovní skupina zabývala např. rasově motivovanými trestnými činy, při nichž je obětí Rom a zkvalitněním činnosti Policie ČR v této oblasti, migrací Romů ze Slovenska, migrací Romů do zemí EU, zkvalitněním výběru a profesní přípravy budoucích i stávajících policistů, systémem prevence kriminality na místní úrovni či výzkumnými aktivitami. Na výjezdním zasedání do Pardubického kraje byly primárně řešeny problémy kraje a představeny pozitivní aktivity Policie ČR, krajského úřadu, obcí i nestátních neziskových organizací v oblasti integrace romských komunit. Pracovní skupina představuje cennou platformu pro komunikaci státní správy se zástupci územní veřejné správy, pro výměnu informací, formulaci postojů a společných návrhů opatření k řešení problémů.

Komise ministra vnitra pro přípravu a realizaci politiky vlády ČR v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami (Komise)

²⁶ Viz www.mvcr.cz Informace o problematice extremismu na území ČR v roce 2003, V. Nejvýznamnější aktivity státních orgánů.

²⁷ Za tímto účelem je na Policejním prezidiu ČR pro veřejnost zřízena emailová schránka počítačové sítě Internet ukpvextr@mvcr.cz

²⁸ Předsedou této pracovní skupiny je první náměstek ministra vnitra, členy jsou odborní pracovníci Ministerstva vnitra a Policie ČR, zástupci Rady vlády pro záležitosti romské komunity, kanceláře této Rady a především romští koordinátoři.

Tato Komise ministra vnitra **byla zrušena** Pokynem ministra vnitra č. 52 ze dne 24. září 2003 a s účinností od 1.1.2004 byla převedena pod Ministerstvo práce a sociálních věcí.²⁹

V r. 2004 resort vnitra plnil v této oblasti úkoly na podporu integrace cizinců v ČR v rámci *Koncepce integrace cizinců na území ČR*. Přestože tato činnost s řešením problematiky extremismu přímo nesouvisela, část aktivit na podporu integrace cizinců byla dílčím příspěvkem k prevenci extremismu. Týkalo se to především zpracování a realizace některých částí *Plánu integrační politiky Ministerstva vnitra v letech 2004 – 2006*. Kromě podpory projektů právního poradenství pro dlouhodobě a legálně žijící cizince na území České republiky, zaměřených na pobytové aspekty cizinců, byly v r. 2004, v rámci Koncepce integrace cizinců na území ČR a v souladu se zmíněným plánem resortu vnitra podpořeny i projekty k prevenci rasismu a xenofobie ve vztahu k cizincům a projekty na podporu rozvoje vzájemných vztahů mezi komunitami na území ČR. Pozornost byla rovněž věnována podpoře prosazování principů moderní policejní práce v multikulturní společnosti.

5.2.3 Ostatní

Uplatňování státní moci na úseku práva sdružovacího

Ve spojitosti se subjekty registrovanými podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, nezaznamenalo Ministerstvo vnitra v r. 2004, stejně jako v r. 2003, nedovolené aktivity vztahující se k problematice extremismu. Nevyskytl se ani případ, kdy by bylo třeba uplatnit zásah do jejich činnosti ve smyslu zákonné úpravy na základě nepřipustné změny stanov z hlediska proklamovaného cíle činnosti.

Problematika diváckého násilí

V roce 2004 bylo cílem Ministerstva vnitra zapojit do řešení problematiky diváckého násilí jednotlivá města a obce a další relevantní subjekty. Ministerstvo vnitra na základě dobrých zkušeností některých měst vypracovalo návrh obecně závazné vyhlášky obce o stanovení podmínek pro pořádání a průběh veřejnosti přístupných sportovních podniků. Proběhla jednání se Svazem měst a obcí, který se stal významným partnerem státní správy, policie a fotbalových klubů při přípravě potřebných opatření. Dále probíhala jednání o nahrazení „*Dohody o vzájemné spolupráci při zajišťování veřejného pořádku, ochraně bezpečnosti osob a majetku při fotbalových utkáních mezi Policií ČR a Českomoravským svazem*“ z roku 1995 tzv. „*Organizačním ujednáním mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií ČR*“, které by zohlednilo aktuální požadavky na stavebně technické vybavení stadionů, roli pořadatelské služby jednotlivých klubů a vymezilo zásady společné mediální politiky policie a fotbalových klubů.

Ministerstvo vnitra rovněž iniciovalo a podporovalo výchovné, informační a výzkumné programy, mající za cíl snížit a eliminovat divácké násilí.

V rámci úsilí o eliminaci **incidentů diváckého násilí při sportovních utkáních** uspořádalo v březnu 2004 Ministerstvo vnitra ve spolupráci s velvyslanectvím Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku a Českomoravským fotbalovým svazem seminář „*Bezpečnost na fotbalových stadionech*“ pro zástupce měst, kde se hrají zápasy první (a částečně druhé) ligy, představitele fotbalových klubů a zástupce místně příslušné Policie ČR. Seminář se věnoval dvěma hlavními tématům: 1) roli a možnostem obcí při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti v souvislosti se sportovními utkáními a 2) možnostem spolupráce obcí a klubů při preventivní práci s fanoušky a mládeží všeobecně. Obě témata byla konfrontována se zkušenostmi Velké Británie, mající bohatou praxi jak v oblasti státního a municipálního dohledu nad bezpečností na stadionech, tak v oblasti využití přitažlivosti fotbalu pro preventivní práci s mládeží. Semináře se účastnili tři experti z Velké Británie, promluvili zde rovněž experti Ministerstva vnitra, zástupci Policie ČR a některých měst a klubů.

V roce 2004 schválilo Ministerstvo vnitra sociálně preventivní projekt s názvem „*Pozitivní fandovství*“, zaměřený na mladé fotbalové příznivce ve věku 10 – 20 let. Cílem projektu je vytvořit seskupení mladých fotbalových fanoušků na principu pozitivního fandovství a zamezit jejich infiltraci do chuligánských skupin. Projekt zahrnuje systémovou, cílenou preventivní práci s fanoušky na bázi klubového

²⁹ Text k této Komisi viz podkapitola 5.6.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí

zařízení, nabídku volnočasových aktivit, podporu pozitivních fanouškovských akcí a výchovu k pozitivnímu fandovství. Projekt probíhá ve městě Liberec a byl podpořen částkou 100 000 Kč.

Vzhledem k účasti českého národního celku na Mistrovství Evropy v kopané 2004 v Portugalsku byl Ministerstvem vnitra finančně podpořen (částkou 15 000 Kč) projekt české fan ambasády. Fan ambasáda v průběhu šampionátu zajišťovala pro fanoušky informace v českém jazyce o jeho průběhu, možnostech dopravy, ubytování, stravování, místních zvyklostech atd. Jako součást fan ambasády byl připraven také tištěný průvodce pro fanoušky.

V uplynulém roce byly rovněž za spoluúčasti resortu realizovány projekty na dovybavení některých měst kamerovým systémem v okolí stadionů (Liberec, Teplice, Pardubice).

Jako důležité opatření v boji proti diváckému násilí vnímá Ministerstvo vnitra a Policie České republiky navázání užší spolupráce s kolegy ze sousedních států. Jedním z prvních konkrétních kroků bylo uskutečnění služební cesty českých expertů na problematiku diváckého násilí do Polska v listopadu 2004. Čeští zástupci se setkali s reprezentanty polské pořádkové a kriminální policie ve městech, ze kterých pravidelně dojíždí polští chuligáni do České republiky (Wrocław, Kraków, Katowice). V průběhu služební cesty byla česká strana seznámena se strukturou, činností a výbavou polských policejních složek, zapojených do potlačování diváckého násilí. Byla dohodnuta pravidla budoucí spolupráce policejních expertů, zejména pokud se týká výměny operativních informací o pohybu polských, resp. českých chuligánů či výměny informačních databází o fotbalových chuligánech a extremistech.

Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k etnickým menšinám (Strategie)³⁰

Strategie je základním koncepčním materiálem, který se dotýká problematiky vztahu národnostních a etnických menšin a Policie ČR a oblasti práce Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám. *Zpráva o postupu a průběžných výsledcích zavádění Strategie* (dále jen „*Zpráva*“) byla vládou ČR přijata dne 25. srpna 2004 usnesením č. 800.

V průběhu r. 2004 byly postupně naplňovány střednědobé i dlouhodobé strategické cíle resortu vnitra v oblasti policejní práce ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám. V oblasti vzdělávání a formování kariéry policistů došlo během let 2003 a 2004 k významnému pokroku. Menšinová problematika, otázky rasové rovnosti a lidských práv jsou zařazeny do vzdělávání studentů středních policejních škol a do průběžného proškolení učitelů těchto škol, stejně tak jako do vzdělávacího programu frekventantů základní odborné přípravy. Od druhé poloviny roku 2004 probíhá v rámci celoživotního vzdělávání policistů při všech krajských policejních správách kurz zaměřený na problematiku policejní práce ve vztahu k menšinám, kterým postupně projdou policisté všech služeb Policie ČR. Ve výhledu následujících dvou let bude nezbytně nutné doplnit menšinovou problematiku do programu vzdělávání policejního managementu a vytvořit specializační kurzy pro příslušníky Služby cizinecké a pohraniční policie.

Ministerstvo vnitra ČR a Policie ČR zintenzivní nábor příslušníků menšin k Policii ČR, přičemž využijí vhodných prostředků k propagaci své zaměstnanecké politiky vůči příslušníkům minoritních skupin. I nadále bude důsledně uplatňovat antidiskriminační postupy v policejní práci a zavede systém kontroly chování policistů v rámci základní odborné přípravy s ohledem na případné xenofobní a rasistické projevy.

Na základě vyhodnocení pilotních projektů realizovaných v rámci Správy Policie ČR Severomoravského a Západočeského kraje („*Plán činnosti Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*“, „*Styčný důstojník pro problematiku menšin*“, *Asistent Policie ČR pro potírání lichvy v sociálně vyloučených romských komunitách*“)³¹ uložil policejní prezident na poradě konané

³⁰ Viz usnesení vlády č.85 ze dne 22.1.2003. K implementaci tohoto dokumentu byl vydán Rozkaz policejního prezidenta č. 78 ze dne 6.6.2003, kterým se určují organizační články Policejního prezidia ČR a útvary Policie ČR odpovědné za plnění Na projektech spjatých s jejím uváděním v život se podíleli policejní specialisté zabývající se problematikou extremismu a s ním spjatou trestnou činností.

³¹ Realizaci pilotního projektu styčného důstojníka byla rozkazem policejního prezidenta č. 78 ze dne 6. června 2003 pověřena Správa Policie ČR Západočeského kraje. Na základě Rozkazu ředitele Správy Západočeského kraje č.72/2003 byla vytvořena pracovní skupina složená ze šesti policistů (4 pracovníci Služby kriminální policie a vyšetřování z okresů Domažlice, Karlovy Vary, Sokolov a 2 pracovníce Preventivně informační skupiny ze Správy PČR Západočeského kraje a Okresního ředitelství PČR Cheb). Styčným důstojníkem byl ustanoven specialista na problematiku extremismu Správy PČR Západočeského kraje, který vypracoval „*Plán Správy PČR Západočeského kraje ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*“. V rámci realizovaného projektu vznikl v Chebu specializovaný tým „*EGER*“, který se, ve spolupráci s dvěma romskými asistentkami

dne 17.12.2004 ředitelům správ jednotlivých krajů stanovit interním aktem řízení na každé Správě Policie ČR styčného důstojníka pro problematiku menšin a organizačně zajistit podmínky jeho činnosti v termínu do 31. ledna 2005. Při všech krajských policejních správách byli na zřízené funkce styčných důstojníků pro práci s menšinami vyčleněni policejní specialisté z úseku boje proti extremistické kriminalitě Služby kriminální policie a vyšetřování. Pro plnění jednotlivých úkolů byly následně sestaveny týmy z pracovníků Služby kriminální policie a vyšetřování zabývajících se problematikou extremismu při okresních ředitelství Policie ČR, doplněné o pracovníky Preventivně informačních skupin.

Styční důstojníci nesou zodpovědnost za sestavení „*Plánu činnosti příslušné krajské správy Policie ČR ve vztahu k menšinám*“ a za systematickou realizaci a koordinaci záměrů plynoucích z tohoto dokumentu.

Styčný důstojník je specializovaným pracovníkem na problematiku policejní práce ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám a jeho služeb mohou využívat různé policejní složky pro řešení problému ve své působnosti. Styčný důstojník je pověřen realizací následujících činností:

- sestavení a realizace „*Plánu činnosti Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*“ v dané lokalitě, což je dokument stanovující konkrétní priority činnosti Policie ČR ve vztahu k příslušníkům či komunitám menšin.
- systematický monitoring struktury příslušníků či komunit národnostních menšin a cizinců v lokalitě
- pro-aktivní policejní práce ve vztahu k menšinám ve všech oblastech, které se dotýkají působnosti Policie ČR
- specializace na kriminogenní potenciály menšinových komunit v regionu
- systematická spolupráce se samosprávou, státní správou a nevládními organizacemi při řešení konkrétních problémů spojených s životem menšiny, spadajících do zákonné působnosti Policie ČR
- systematické plnění funkce kompetentního zprostředkovatele mezi policií a minoritní komunitou
- budování důvěry mezi Policií ČR a příslušníky či komunitami národnostních a etnických menšin
- asistence při vyšetřování všech závažných deliktů, které jsou s životem menšinových komunit spojeny atd.

Východiskem pro návrhy na další opatření v dané oblasti budou údaje získané na základě sociologického šetření vztahu Policie ČR a národnostních a etnických menšin.

Problém extremismu v systému prevence

V r. 2004 Ministerstvo vnitra, nesoucí gesci za činnost meziresortního poradního orgánu Republikového výboru pro prevenci kriminality, pokračovalo v realizaci programu na pomoc městům zasaženým vysokou mírou trestné činnosti a dalšími sociálně patologickými jevy. Konkrétní systém pomoci byl zajištěn „*Programem prevence kriminality na místní úrovni – Partnerství*“ (dále Program Partnerství). Program Partnerství je jednou z nerepresivních metod, jehož prostřednictvím je možné již od roku 1996 systémovým způsobem přistupovat k zlepšení interetnických vztahů, k překonání předsudků, omezení xenofobie, zvýšení tolerance a trpělivosti na straně majority a k emancipaci, vzdělání a nalezení svého místa ve společnosti pro romskou minoritu. Jejich smyslem je odstranit nebo zmírnit sociální vyloučení romských komunit jehož následkem je i zvýšené nebezpečí rasových a extremistických nálad. Projekty se zaměřují především na děti a mládež, jejíž hodnotový a návykový systém je pozitivním **změnám nejprístupnější**.

Prioritou Programu Partnerství je proto národnostní menšina Romů, vykazující dlouhodobě nejvyšší rizika z hlediska bezpečnosti. Program se snaží snížit sociální handicapy Romů a podpořit jejich plnohodnotnou integraci. Obecnými cíly Programu Partnerství je minimalizace rizik a následků

Policie ČR pro spolupráci s romskou komunitou, zabýval údajnou „*velkou prostitucí romských dětí*“, nepodloženým tvrzením německé nevládní organizace KARO. Na základě práce týmu se zlepšila spolupráce s romskou komunitou a bylo zde vytvořeno komunitní centrum pro Romy. V předstihu, v r. 2004, Správa PČR Severomoravského kraje ustanovila do funkce styčného důstojníka pro romskou etnickou menšinu policejního specialistu na problematiku extremismu Služby kriminální policie a vyšetřování. Ten vypracoval projekt „*Společný svět*“, navázal spolupráci s vládními a nevládními organizacemi. Byly vytypovány problematické okresy a obvodní oddělení, na nichž byli proškoleni policisté, a byly vytvořeny funkce romských policejních asistentek, které pomáhaly policistům při potírání lichvy a plnění dalších úkolů. V rámci projektu „*Společný svět*“ nešlo o získávání operativních informací, nýbrž o navázání důvěry mezi Policií ČR a romskou komunitou. K tomu přispělo i uskutečnění velmi úspěšného romského dětského tábora. V rámci projektu styčného důstojníka se bude tato spolupráce rozvíjet i v r. 2005.

souvisejících s kriminalitou, zvyšování pocitu bezpečí občanů a posilování důvěry v policii a instituce veřejné správy. Do Programu Partnerství jsou zařazována města s nejvyšší mírou spáchané trestné činnosti a s kumulací dalších sociálně patologických jevů - nezaměstnanost, chudoba, extremistické projevy, sociálně vyloučené romské komunity apod. V roce 2004 bylo v 31 městech (obcích) realizováno 41 projektů vztažených k romské komunitě, které byly dotovány částkou 2 919 000,- Kč. Finanční prostředky byly uvolňovány na základě usnesení vlády z kapitoly Všeobecná pokladní správa, nejednalo se o rozpočet Ministerstva vnitra. Podmínkou podpoření projektů byla finanční spoluúčast obce a aktivní participace Romů na jejich realizaci.

Projekty v oblasti vzdělávání

Cíl vzdělávacích projektů a výcvikových aktivit se v r. 2004 rozšířil a specifikoval.

V r. 2004 pokračovaly standardní aktivity. V rámci kurzu „*Extremismus-rasismus-předsudky-drogy*“ bylo vyškolen 12 lektorů školních policejních středisek krajských správ Policie ČR, celkový počet vyškolených policistů tak dosáhl 144 osob. V nově koncipované základní odborné přípravě policistů byla problematika rasismu a extremismu implementována ve třech ze čtyřech témat integrovaných předmětů. Po celý rok 2004 pokračoval dlouhodobý projekt „*Zařazení lidských práv, práv menšin a jejich ochrany a profesní etiky do výcvikových programů české policie a práce Policie ČR*“ školením školitelů, pracovní skupiny uživatelů a pracovní skupiny managementu a konečně vydáním 4 výukových manuálů³². Manuály „*Rasismus a rasově motivovaná trestná činnost*“, „*Policejní pravomoci a respektování lidských práv*“, „*Navázání kontaktu policisty České republiky v romské komunitě*“ a „*Uprchlíci a práce Policie ČR*“ zpracovala SPŠ MV Praha. Pro zájemce z řad policie a pracovníky státní správy uspořádala v červnu 2004 Policejní akademie ČR kurz „*Extremismus v rámci celoživotního vzdělávání*“ seznamující se současným stavem zkoumání fenoménu extremismu, s kořeny a projevy extremistických projevů v kontextu evropské integrace, včetně opatření demokratického státu vůči tomuto fenoménu.³³

Ve spolupráci s Amnesty International byly získány a poskytnuty Školícím policejním střediskům audiovizuální materiály s tematikou lidských práv a společenské tolerance a azylové politiky. Dále byl zabezpečen CD ROM „*Příručka sociologie rasismu*“, zpracovávaný od ledna 2004 v rámci projektu Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně „*Etnika, minority a marginalizované skupiny v České republice*“ který je rovněž zaštitěn Multikulturním centrem Praha a společností Člověk v tísni. Autorům byl nápomocen odbor vzdělávání a správy policejního školství zprostředkováním kontaktů na odborníky z resortu i mimo něj. Na přípravě příručky se rovněž spolupodílely občanské sdružení ISKE, orientované na studium kulturní plurality, etnických vztahů a různých podob etnocentrismu, zvláště nacionalismu a rasismu.

Pod odbornou záštitou Asociace mediátorů České republiky byl zajištěn pro zástupce Preventivně informačních skupin okresních ředitelství Policie ČR, vedoucích obvodních oddělení Policie ČR a Službu cizinecké a pohraniční policie PČR, na jejichž územní působnosti jsou umístěna zařízení pro uprchlíky, dvoudenní vzdělávací a výcvikový kurz na téma tolerance a prevence xenofobie „*Tolerance odlišnosti*“.

V r. 2004 se rovněž uskutečnil jeden přípravný kurz pro občany národnostních menšin k přijetí do služebního poměru příslušníka Policie ČR. Z počtu 9 uchazečů kurz úspěšně absolvovali dva posluchači.

Mediální aktivity

Ministerstvo vnitra průběžně informovalo veřejnost o problematice extremismu jak na webových stránkách resortu (www.mvcr.cz), tak na internetovém Radiu vnitro, které v r. 2004 odvysílalo 12 informačních příspěvků reagujících na aktuální události z oblasti extremismu. Nejčastěji se jednalo o informace o akcích pravicových extremistů a diváckém násilí při sportovních akcích. Na webových stránkách byly zveřejňovány dokumenty v rubrice „Extremismus“. V rámci monitoringu

³² Ve spolupráci s holandskými lektory se na projektu podílejí Policejní prezidium ČR, Střední policejní škola MV Praha, Školící policejní střediska a odbor vzdělávání a policejního školství MV ČR. V r. 2005 se v rámci projektu uskuteční jednání pracovních skupin, hodnotící seminář a pracovní konference.

³³ Díky velkému zájmu se kurz v rozšířené podobě („*Extremismus a protixtremistická politika*“ uskuteční opakovaně v červnu 2005.

médií byly evidovány příspěvky vybraných předních českých tištěných a elektronických médií vztahující se k Ministerstvu vnitra a problematice extremismu.

Ve snaze spolupůsobit na utváření pozitivního postoje posluchačů k žadatelům o azyl a etnickým menšinám Radio vnitro v odvysílaných příspěvcích přibližovalo jejich odlišné zvyky a tradice a informovalo o projektech a aktivitách určených čekatelům na azyl (rubriky „Zajímavosti“, „Víte, že“, „Zeptali jsme se“). Průběžně byly zodpovídaný dotazy občanů i novinářů vztahující se k extremistické a azylové problematice či k cizincům žijícím v České republice. Novinářská obec a široká veřejnost byly i v r. 2004 zvány na výstavy výtvarných prací dětí žadatelů o azyl, dny otevřených dveří v azylových zařízeních, multikulturní akce či sportovní dny pořádané Správou uprchlických zařízení.

Ministerstvo vnitra komunikovalo s veřejností mj. prostřednictvím resortních časopisů Policista a Kriminalistika, Tiskového servisu odboru prevence kriminality a jeho internetových stránek, výstupy v médiích a distribucí osvětových a informačních materiálů.

V časopise Policista byly v roce 2004 třikrát prezentovány informace vztahující se k předmětné problematice. Bylo vydáno celkem 20 Tiskových servisů, distribuovaných na téměř 600 míst v České republice, v nichž se 13 příspěvků věnovalo tématice extremismu, rasismu a xenofobie. S informacemi v Tiskovém servisu pracují především žurnalisté, policisté a spolupracovníci prevence kriminality na místní úrovni, pedagogové a pracovníci, kteří se zabývají sociálně patologickými jevy. Pro informaci jsou Tiskové servisy zasilány starostům měst a obcí a dalším zájemcům. Tiskový servis má také svou internetovou podobu.

5.2.4 Zabezpečení problematiky extremismu v rámci Policie ČR

Jak organizační zázemí, tak personální zabezpečení problematiky extremismu nedoznaly v r. 2004 podstatných změn. Daná problematika je v rámci Policie ČR i nadále zabezpečena na dobré úrovni jak na krajských správách Policie ČR, tak na okresech. V rámci Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR (ÚSKPV PP ČR) se jí zabývají policejní specialisté oddělení mládeže, mravnostní trestné činnosti a extremistické kriminality a policisté oddělení extremismu odboru terorismu a extremismu Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu.

K 30. lednu 2005 byli ze 140 pracovníků Služby kriminální policie a vyšetřování specializovaných na problematiku extremismu vyčleněni na všech krajských správách styční důstojníci pro problematiku menšin a jako členové jejich týmů pracovníci Služby kriminální policie a vyšetřování okresních ředitelství Policie ČR..

5.3 Ministerstvo spravedlnosti a Nejvyšší státní zastupitelství

5.3.1 Ministerstvo spravedlnosti (MS)

Soudní statistiky

V roce 2004 bylo soudy ČR celkem pravomocně odsouzeno 68.442 osob, z toho 160 osob za trestné činy s extremistickým podtextem, tj. 0,23% z celkového počtu pravomocně odsouzených osob (v roce 2003 – 158 odsouzených).

Pravomocně odsouzené osoby v ČR v roce 2004 za trestné činy s extremistickým podtextem³⁴

Druh	§§ tr. zákona	Počet osob
Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka	260,261	50
Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení	198, 198a	37
Násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci	196	22
Ublížení na zdraví s rasovým kontextem	221 odst.2	16
Ublížení na zdraví	222 odst.2	9
Výtržnictví	202	11
Vydrání	235	2
Porušování domovní svobody	238	2
Krádež	247	1
Poškozování cizí věci	257	1
Neoprávněné užívání cizí věci	249	1

Z celkového počtu pravomocně odsouzených za tyto trestné činy bylo 88 mužů, 20 žen, 28 mladistvých osob a 24 recidivistů označených soudem pravomocně odsouzeno.

Za uvedené trestné činy byl uložen 16 osobám nepodmíněný trest odnětí svobody z toho 14 do 1 roku a 2 osobám od 1 do 5 let, trest odnětí svobody s podmíněným odkladem byl uložen 91 osobám, trest obecně prospěšné práce 30 osobám a jiný trest 23 osobám. U 12 osob - mladistvých bylo upuštěno od potrestání. Pod vlivem alkoholu se trestné činnosti dopustilo 47 osob. Nejčastěji byli tito pachatelé odsouzeni soudy Severomoravského kraje - 84 osob a Severočeského kraje - 42 osob.

Aktivita Ministerstva spravedlnosti

Ministerstvem spravedlnosti jsou průběžně plněny úkoly stanovené vládními usneseními, neboť trestné činnosti s rasovým kontextem je věnována soustavná pozornost ve zpracovaných vyhodnoceních činnosti soudů každoročně za období I. pololetí i celoročního vyhodnocení, která jsou předmětem pracovních porad vedení ministerstva s předsedy krajských soudů. Tato agenda je sledována i v průběžné dohledové činnosti Ministerstva spravedlnosti a při prověrkách plynulosti vyřizování trestních věcí.

Probační a mediační služba (PMS)

Případy

Z celkového počtu případů, řešených středisky PMS v r. 2004, bylo **87 případů extremisticky motivovaných trestných činů, což představuje 0,3% z celkového počtu nově evidovaných případů**. Již třetím rokem zůstává toto číslo procentuálně velmi nízké. Z hlediska trestněprávní kvalifikace se ve většině případů jednalo o trestné činy veřejného projevení sympatií k hnutím uvedeným v § 260 tr. z. (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka) a tzv. jiné trestné činy s extremistickým podtextem (§ 257/1, § 202/1, § 197a, § 199/1). Nejčastější konkrétní skutky, které se staly předmětem trestního stíhání, souvisely s §§ 196, 197a tr.z. (násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci), dále s výhrůžkami násilím a zabitím, včetně napadení, s § 261 tr. z. (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů), kdy se jednalo o veřejné projevení sympatií s fašistickou ideologií, anebo s § 198 tr.z.(hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení), kdy šlo o slovní a fyzické útoky proti příslušníkům jiných etnik.

³⁴ Trestné činy krádeže (§ 247 tr.z.), poškozování cizí věci (§ 257 tr.z.) a neoprávněného užívání cizí věci (§ 249 tr.z.) jsou mezi trestné činy s extremistickým podtextem zařazeny na základě konkrétních skutkových okolností a po posouzení odpovědným pracovníkem vyhotovujícím statistické výkazy. Ve sledovaném období byly statisticky vykázané jako trestné činy s extremistickým podtextem ještě tr. čin podvodu dle § 250 tr.z. (1 osoba) a tr. čin zanedbávání povinné výživy dle § 213 tr.z. (1 osoba). Jejich statistické zařazení mezi tr. činy s extremistickým podtextem je odůvodněno souběhem s jinými tr. činy.

Počty případů evidovaných PMS v jednotlivých soudních krajích v letech 2002 - 2004

soudní kraje	celkem případů 2002	z toho s rasistickým podtextem	celkem případů 2003	z toho s rasistickým podtextem	celkem případů 2004	z toho s rasistickým podtextem
Praha	3 229	16 (0,5%)	3 207	7 (0,2%)	2 698	3 (0,1%)
Středočeský	2 993	9 (0,3%)	2 812	8 (0,3%)	2 558	5 (0,2%)
Jihočeský	1 970	2 (0,2%)	1 993	4 (0,2%)	2 208	8 (0,4%)
Západočeský	3 329	7 (0,2%)	3 242	4 (0,1%)	3 328	11 (0,3%)
Severočeský	5 106	2 (0,0%)	4 284	21 (0,5%)	4 212	14 (0,3%)
Východočeský	2 834	14 (0,5%)	2 931	12 (0,4%)	2 791	12 (0,4%)
Jihomoravský	4 284	7 (0,2%)	4 503	19 (0,4%)	4 970	18 (0,4%)
Severomoravský	5 546	18 (0,3%)	5 393	27 (0,5%)	5 638	16 (0,3%)
celkem ČR	29 291	69 (0,3%)	28 365	102 (0,4%)	28 403	87 (0,3%)

Opatření PMS

Probační a mediační služba i v roce 2004 plnila úkoly, vyplývající jednak z „Koncepce probační a mediační služby ČR v oblasti postupu a řešení trestné činnosti spojené s extremismem“, jednak z usnesení vlády č. 789/1999, o opatřeních proti hnutím směřujícím k potlačení práv a svobod občanů. Informace o plnění těchto úkolů byly v určených termínech podávány odboru dohledu a stížností Ministerstva spravedlnosti.

Ředitelství PMS průběžně mapuje situaci v oblastech probačních a mediačních činností s pachateli extremisticky motivovaných trestných činů, včetně využívání alternativních postupů a trestů pro tyto pachatele. Z průběžných informací z praxe probačních úředníků a asistentů vyplývá, že pracovníci PMS s pachateli a oběťmi extremisticky motivovaných trestných činů pracují jednak v průběhu přípravného řízení (nejčastěji v rámci zpracování zprávy před rozhodnutím nebo v rámci institutu náhrady vazby dohledem) a dále v průběhu vykonávacího řízení v rámci výkonu trestu obecně prospěšných prací a také výkonu uloženého dohledu. V rámci výkonu dohledu pracují probační úředníci s pachateli tohoto typu trestné činnosti individuálním způsobem, zařazení pachatelů do resocializačního nebo jiného programu je zcela výjimečné.

S ohledem na to, že střediska PMS vykazují pouze výjimečnou zkušenost z práce s pachateli extremisticky motivovaných trestných činů, opírá se PMS při řešení tohoto sociálně patologického jevu zejména o poznatky z činnosti zahraničních kolegů.

Ze zahraniční zkušenosti práce s pachateli extremisticky motivovaných trestných činů vyplývá, že více než skupinová forma práce se osvědčuje individuální přístup. **Vytváření specifických programů zaměřených na změnu chování pachatelů trestných činů spojených s extremismem (např. dlouhodobá práce se skupinou mladých skinheadů v Německu) se podle dosavadních zkušeností nejeví jak efektivní způsob práce, neboť je obtížné v takové skupině dosáhnout změny v postojích a chování těchto pachatelů.** Současná praxe ze zemí jako Severní Irsko, Holandsko nebo Austrálie prezentuje jiný přístup v práci s pachateli extremisticky motivovaných trestných činů – řešení složitých konfliktních situací se orientuje na využívání nástrojů restorativní justice, kterými může být mediace nebo také rodinné konference (prováděné např. v Kanadě). Tento model je využíván zejména proto, že není zaměřen pouze na osobu pachatele, ale i na poškozeného a přispívá také k zohlednění potřeb a zájmů komunity, kde k trestnému činu spojeného s extremismem došlo. Další osvědčenou zkušeností ze zahraničí je fakt, že k řešení trestné činnosti s extremistickým podtextem se přistupuje formou realizace cílených projektů, které předpokládají úzkou součinnost policie, státních zástupců, soudců, probačních pracovníků a doprovodných sociálních služeb. V průběhu projektů je detailně mapována cílová lokalita, kde k trestné činnosti tohoto typu dochází, definují se cílové skupiny pachatelů a vybírají se možné strategie jejich řešení. Aby tato praxe mohla být i v ČR efektivně uskutečňována, předpokládá to **intenzivnější součinnost PMS s orgány činnými v trestním řízení a s dalšími subjekty, zejména sociálními službami a programy.**

5.3.2 Nejvyšší státní zastupitelství (NSZ)³⁵

<i>Trestné činy rasově či jinak nenávislně motivované</i>	<i>Stíháno celkem osob</i>	<i>Obžalováno celkem osob</i>
1995	508	461
1996	616	552
1997	569	495
1998	535	439
1999	580	510
2000	535	451
2001	529	369
2002	467 (+51 ZPŘT)	435 (+50 ZPŘT)
2003	325 (+44 ZPŘT)	286 (+44 ZPŘT)
2004	351 (+48 ZPŘT)	326 (+47 ZPŘT)

Údaje za rok 2004 svědčí o tom, že byl zaznamenán vzestup (a to poměrně výrazný) u tr. činu hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení dle § 198 tr. z., tr. podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle § 260 a § 261 tr. z., méně výrazný byl vzestup u tr. činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle § 196 odst. 2 a 3 tr. z. Naproti tomu v případě tr.činů podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle § 198a tr. z., ublížení na zdraví dle § 221 odst. 1, 2 písm. b) a § 222 odst. 1, 2 písm. b) tr. z. nastal naopak pokles - jedná se však o velmi nízké absolutní počty a i snížení příslušných ukazatelů je zcela minimální. Oproti velmi nízkým počtům výskytu těchto tr.činů v roce 2003 (nejnižší počty od počátku 90. let) nastal v roce 2004 - pokud jde o celkový objem této trestné činnosti - opětovný vzestup, byť zdaleka nebylo dosaženo stavu zaznamenaného v polovině 90. let, kdy byla tato forma kriminality na nepřetržitě vzestupu. Trendu vývoje spočívajícímu v určitém nárůstu osob stíhaných, obžalovaných (i těch, jimž bylo sděleno podezření nebo byl na ně podán návrh na potrestání ve zkráceném přípravném řízení) neodpovídají údaje policejní statistiky.

Podíl všech rasově, národnostně či jinou nenávistí motivovaných tr. činů na celkovém objemu kriminality zůstal však i v r. 2004 stále poměrně minimální a nedosahoval ani zdaleka **1 %**. Skladba trestné činnosti zůstala od roku 2003 nezměněná.

U trestné činnosti dle § 260 a § 261 tr. z. lze předpokládat značnou latenci, což souvisí zejména s poznatkami o organizování koncertů hudebních skupin ze strany příznivců nebo sympatizantů hnutí skinheads, přičemž se nedaří důkazně zajistit podklady pro uplatnění trestní odpovědnosti organizátorů akcí či alespoň vystupujících kapel. Činnost policie se na těchto akcích zaměřuje na pořádková opatření, dokumentaci pro trestní řízení se s ohledem na konspirativní metody jednání podezřelých nepodařilo opatřit v potřebném rozsahu a i do budoucna bude naděje na objasnění těchto případů až po dlouhodobém nasazení operativních prostředků a techniky.

Státní zastupitelství nadále postupují podle Pokynu obecné povahy č. 3/1995, který má nepochybně značný význam z hlediska ujasnění si této formy trestné činnosti jako jedné z priorit státních zastupitelství i z toho pohledu, že této formě trestné činnosti je i v oblasti procesu (tedy při výkonu dozoru, v řízení před soudem, při přezkoumávání věcí v souvislosti s možností podat dovolání nebo vypracovat nástin stížnosti pro porušení zákona) věnována maximální pozornost.

³⁵ Podrobné údaje k činnosti státních zastupitelství budou zveřejněny na přelomu května a června ve výroční zprávě za rok 2004, zpracovávané Nejvyšším státním zastupitelstvím.

Přehled o stíhaných a obžalovaných osobách pro trestné činy spáchané z rasových, národnostních a jiných pohnutek ³⁶												
ČR	§ 196/2		§ 196/3		§ 198		§ 198a		§ 219/2g		§ 221/2b	
	stíháno	obžal.	Stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.
1989					44	25						
1990					14	1						
1991					6	4	0	0				
1992					1	1	1	0			3	2
1993					15	9	8	4			1	0
1994					40	36	13	12			3	3
1995	177	162	18	17	112	108	28	22	0	0	13	12
1996	210	179	18	17	74	66	30	29	1	1	90	82
1997	150	119	29	19	107	103	25	20	0	0	56	55
1998	126	111	3	0	124	90	7	6	3	2	40	36
1999	139	123	24	24	103	91	12	11	2	2	42	42
2000	98	84	24	24	150	129	19	14	0	0	22	13
2001	95	92	0	0	127	118	19	16	0	0	28	27
2002	85	81	3	3	105	98	4	3	2	2	21	20
2003	64	56	0	0	81	77	8	7	0	0	28	27
2004	67	63	8	8	105	101	5	5	1	0	21	21
+ - 2003	4,7%	12,5%	100%	100%	29,6%	31,2%	-37,5%	-28,6%	100%	0	-25,0%	-22,2%

ČR	§ 222/2b		§ 235/2f		§ 257/2b		§ 260		§ 261		§261a	
	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	obžal.	stíháno	Obžal
1989							6	4	33	30	0	0
1990							3	1	7	2	0	0
1991							1	0	3	1	0	0
1992	0	0					2	0	14	12	0	0
1993	3	1					8	5	11	6	0	0
1994	13	12					34	32	13	13	0	0
1995	23	23	0	0	6	5	13	11	118	101	0	0
1996	42	41	1	1	27	25	30	27	93	84	0	0
1997	45	43	5	5	18	15	29	18	105	98	0	0
1998	28	28	6	6	16	16	27	15	155	129	0	0
1999	30	28	1	0	16	16	52	37	159	136	0	0
2000	12	12	0	0	7	6	79	67	124	102	0	0
2001	6	6	3	3	2	2	51	41	198	164	1	0
2002	24	24	2	2	3	3	75	67	143	132	1	1
2003	13	13	0	0	6	4	28	17	96	84	1	1
2004	9	5	4	4	1	1	31	25	96	90	3	3
+ - 2003	-30,8%	-61,5%	100%	100%	-83,3%	-75,0%	10,7%	47,1%	0,0%	7,1%	200%	200%

³⁶ Statistika Nejvyššího státního zastupitelství, stejně jako statistiky soudní, má jiný horizont vykazování než statistika policejní. Není pro ní rozhodná doba, kdy se skutek stal, ale kdy státní zástupce zpracoval obžalobu, rozhodnutí o zastavení apod.

5.4 Ministerstvo zahraničních věcí (MZV)

V r. 2004 informoval ministr zahraničních věcí, zástupci resortu i zastupitelské úřady ČR v zahraničí na mezinárodních fórech, v rámci bilaterálních vztahů či při multilaterálních setkáních o opatřeních přijímaných v ČR k postihu rasově, národnostně či jinak extremisticky motivované trestné činnosti a o snaze eliminovat veškeré projevy rasové diskriminace ve společnosti. Zahraničním partnerům MZV předkládalo „Informaci o problematice extremismu na území ČR“. O nejruznějších opatřeních přijatých v ČR na podporu integrace příslušníků romské komunity informovali zástupci MZV také na zasedáních OBSE.

Zástupci MZV se rovněž zúčastnili tří mezinárodních konferencí OBSE, z nichž vyplynula pro účastnické státy řada doporučení.

Konference OBSE k problematice antisemitismu (Berlín 28.-29.4.2004) vyzvala vlády členských států zejména k posilování vnitrostátních právních norem zaměřených na postih extremistické kriminality, ke spolupráci s nevládní sférou, k podpoře vzdělávání a připomínání historických příčin holocaustu, včetně zařazení příslušného předmětu do základních školních osnov. Zdůraznila potřebu konkrétní strategie bojující s antisemitismem v podobě koordinovaného monitoringu (sběru a vyhodnocení relevantních statistických dat), společných informačních aktivit v médiích, boj s antisemitskými projevy na Internetu nevyjímaje, celkového zaměření vzdělávacího procesu, posílení legislativy a podpory nevládních organizací. Na zvláštním zasedání Lidské dimenze OBSE k tématu „*Vztah mezi rasovou, xenofobní a antisemitskou propagandou na internetu a rasově motivovanými trestnými činy*“ (Paříž 16. –17. červne 2004). Byla zde zdůrazněna nutnost stíhat zneužívání internetu k páchání trestné činnosti tak, aby současně byla respektována svoboda médií, projevu a volné výměny názorů na internetu. Státy by měly usilovat o rozšíření přístupu k internetu za současné podpory internetového průmyslu při vytváření uživatelských filtrů, dobrovolných etických kodexů a všeobecných pravidel užívání. Závěrečná doporučení vyzývají k připojení se k Úmluvě Rady Evropy o zločinu na internetu, k výrazné podpoře projektů nevládních organizací v této oblasti a ke zřizování „horkých linek“, kam lze hlásit webové stránky s rasistickým obsahem. *Konference OBSE k problematice rasismu* (Brusel, 13. – 14. září 2004) byla zaměřena na extrémní projevy netolerance.

V návaznosti na Konferenci k antisemitismu proběhla v rámci OBSE diskuse o vytvoření implementačního mechanismu k boji proti antisemitismu. Bulharským předsednictvím byli nakonec jmenováni tři osobní představitelé předsedy OBSE pro otázky netolerance, jejichž mandáty byly prodlouženy i úřadujícím slovinským předsednictvím. Jedná se o představitele pro rasismus, xenofobii a diskriminaci, rovněž se zaměřením na diskriminaci z důvodů náboženství, představitele pro boj s netolerancí a diskriminací vůči muslimům a představitele pro boj s antisemitismem.

Resort zahraničních věcí se rovněž účastnil diskusí o přeměně Evropského monitorovacího střediska rasismu a xenofobie na Agenturu Evropské unie pro lidská práva. ČR tuto přeměnu podporuje, zdůrazňuje však, že agendu boje proti rasismu a nesnášenlivosti je třeba podržet mezi prioritami činnosti nově vzniklé agentury.

Značné úsilí věnoval resort v r. 2004 vyvracení tvrzení o nečinnosti orgánů ČR v případech obvinění z provádění nucených sterilizací zejména romských žen. Na implementačním zasedání Lidské dimenze OBSE (Varšava, říjen 2004) využili zástupci resortu tzv. „right of reply“ k vyvracení obvinění ČR z nevyšetřování případů nucených sterilizací romských žen. Poté, co byly veřejnému ochránci práv předloženy podněty obsahující konkrétní informace, které je již možno prošetřit, informuje MZV zahraniční partnery o probíhajícím šetření.

5.5 Ministerstvo obrany (MO)

V r. 2004 byla resortem obrany, jako v předchozím roce, věnována pozornost ochraně lidských práv a prevenci sociálně patologických jevů. Témata rasismu, xenofobie a extremismu byla zařazena do výuky prevence v různém rozsahu. V závěru r. 2004 byl ministrem obrany schválen klíčový dokument „*Koncepce prevence sociálně nežádoucích jevů na období 2005 – 2009*“. Definuje základní východiska a směry řešení problematiky prevence sociálně nežádoucích jevů v resortu, mezi něž, mimo jiné, řadí diskriminaci, rasovou nesnášenlivost, projevy extremismu, terorismus. Vytýčuje cíle, stanovuje priority a definuje úkoly jednotlivých subjektů resortu.

Problematice rasistických projevů v Armádě ČR věnovala v r. 2004 odpovídající pozornost Vojenská policie ve své preventivní činnosti. Tuto problematiku pravidelně zařazovala do programu besed a přednášek s vojáky základní služby a s vojáky z povolání s cílem předcházet těmto sociálně nežádoucím jevům. K včasnému odhalování signálů o páchání jakékoliv trestné činnosti nadále pokračovala spolupráce Vojenské policie s Otevřenou linkou armády a s pracovníky Inspekce MO, zejména s hlavním inspektorem ochrany lidských práv v resortu MO.

V r. 2004 nebyl Vojenskou policií šetřen žádný skutek s projevy rasismu mezi vojenským i civilním personálem a romskou populací v Armádě ČR. Byl však zaznamenáno 5 případů, kdy bylo vedeno trestní řízení pro podezření z trestných činů s rasovým podtextem, poškozenými však nebyli vojáci romského původu.

Pozornost si zaslouží výsledky reprezentativního výzkumu „Vojenský profesionál 2004“, který sice ukázal, že u vojenských profesionálů je mizivá podpora hnutí skinheads (3,9%) a anarchistického hnutí (1,4%), ale zároveň upozornil na existenci xenofobních tendencí. Výzkum poukázal na skutečnost, že xenofobie v armádě s příchodem mladých vojáků s nižším vzděláním bude nadále sílit a tomuto problému bude zapotřebí věnovat zvýšenou pozornost.

Latentní nepřátelství vůči romskému etniku projevují téměř 2/3 vojenských profesionálů, šedesát procent vojáků se domnívá, že proti Romům by se mělo postupovat tvrději než dosud, přičemž pětina s tímto tvrzením rozhodně souhlasí. Nadpoloviční většina vojenských profesionálů nabádá také k ostražitosti vůči cizincům, 13% tento postoj vyjadřuje s naprostým přesvědčením. Zásadu „Čechy Čechům“ považuje za správnou přibližně třetina vojáků, 11% se s ní zcela identifikuje. Nejčastěji se k uvedeným názorům kloní praporčíci a nižší důstojníci, vojáci se vzděláním bez maturity a s maturitou, příznačnější jsou tyto názory pro mladší ročníky.

5.6 Preventivní aktivity

5.6.1 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)

Oblast legislativní

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. Rovný přístup všech osob ke vzdělávání a respektování individuálních potřeb jednotlivců při vzdělávání je v novém zákoně deklarován již v úvodních obecných ustanoveních (a to v Preambuli) a prolíná celým zákonem. Zákon obsahuje speciální ustanovení ke vzdělávání národnostních menšin, vyučování náboženství, vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaných žáků. Zákon neobsahuje žádné ustanovení, které by bylo možno vykládat jako diskriminující. Zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2005.

Oblast koncepční

Rámcové vzdělávací programy

Problematika lidských práv, multikulturního vzdělávání je komplexně řešena v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále RVPZV), který v návaznosti na školský zákon schválilo MŠMT v roce 2004. Výše vedený materiál v úplném znění je zveřejněn na www.msmt.cz. Problematika lidských práv je explicitně obsažena ve vzdělávací oblasti „Člověk a společnost“, kde se zaměřuje na utváření pozitivních občanských postojů, upevňování žádoucí hodnotové orientace a integruje znalosti a dovednosti z různých oborů, především humanitních. Rozvíjí vědomí příslušnosti k evropskému civilizačnímu a kulturnímu okruhu a podporuje přijetí hodnot, na nichž je současná demokratická Evropa budována. Důležitou součástí vzdělávání v dané vzdělávací oblasti je prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí. Vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje obory dějepis a výchova k občanství a zároveň se promítá i do ostatních vzdělávacích oblastí a do celého života školy. Ve svém vzdělávacím obsahu navazuje přímo na oblast Člověk a jeho svět, který přibližuje „svět společnosti“ žákům 1. stupně základní školy.

V návrzích rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání (dále RVPSV), které se v současné době průběžně zpracovávají pro jednotlivé směry a stupně vzdělávání ve středních školách, jsou v návaznosti na stanovené cíle vzdělávání formulovány kompetence absolventa, vymežující cílové požadavky na jeho všeobecné i odborné vědomosti, dovednosti, návyky, popř. na další potřebné vlastnosti. V RVPSV, v obecné části pro všechny směry vzdělávání, je zařazeno povinné průřezové téma „Občan v demokratické společnosti“, které výrazně posiluje v celém kurikulu výchovu k lidským právům, k demokracii, tím i k multikulturnímu soužití a přispívá k eliminaci extremismu.

Při vytváření strategických materiálů v **oblasti dějepisu** se MŠMT zaměřuje na dějiny 20. století, v souladu s Doporučením 15 „o výuce dějepisu v Evropě 21. století“ výboru ministrů Rady Evropy Z pohledu školního dějepisu jsou dějiny 20. století nezastupitelné pro poznání současnosti a pro pochopení současných vztahů ve společnosti. Důležitou součástí vzdělávání je prevence rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchova k toleranci a respektování lidských práv a výchova k úctě k přírodnímu a kulturnímu prostředí a k ochraně uměleckých a kulturních hodnot.

Oblast dotační

MŠMT podporuje formou dotací občanským sdružením celou řadu těchto subjektů. Programy podpory jsou financovány jednak přímo ze zdrojů MŠMT, jednak ze zdrojů vlády, které jsou na MŠMT účelově převedeny.

Program státní podpory práce s dětmi a mládeží pro nestátní neziskové organizace - byly finančně podpořeny aktivity pro děti a mládež zajišťované romskými občanskými sdruženími ve výši 466 000 Kč. Tyto finanční prostředky byly určeny na zabezpečení celoroční práce s dětmi v zájmových útvarech převážně hudebního, kulturního zaměření (úhrada nájmu, materiální vybavení) a podporu pobytů na letních táborech.

Dále lze zmínit *Program podpory vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy* a *Program MŠMT na podporu integrace romské komunity*.

Podpora romských studentů středních škol

V I. pololetí roku 2004 poskytlo MŠMT dotaci na podporu 1069 studentů ve výši 5 021 063 Kč. Ve II. pololetí roku 2004 v řádném termínu bylo podpořeno 895 žáků a studentů ve výši 4 054 700 Kč.

Vzdělávání Romů

V novém školském zákoně je systémově řešena potřebná podpora ve vzdělávání i pro romské žáky. Tento zákon neodděluje základní a zvláštní školy, vytváří však v rámci základního vzdělávání podmínky pro to, aby všem žákům bylo poskytováno vzdělání a podpora odpovídající jejich specifickým vzdělávacím potřebám (§ 16 (výše uvedeného. zákona č. 561/2004 Sb.).

V roce 2004 doporučilo MŠMT zřizovatelům škol 52 nových žádostí o zřízení funkce asistenta pro děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí.

Vzdělávání cizinců

MŠMT se problematikou vzdělávání cizinců v rámci **Koncepce integrace cizinců na území ČR** průběžně systematicky zabývá od roku 2000 a v souladu s platnými právními předpisy průběžně vydává a aktualizuje i potřebné pokyny v oblasti vzdělávání zejména dětí cizinců.

Důsledná pozornost je věnována *multikulturní výchově na základních a středních školách a odborných učilištích*. Multikulturní výchova je na velmi dobré úrovni rozvíjena zejména ve školách s většími počty žáků cizinců, které mají dlouhodobější zkušenosti s jejich vzděláváním. Všestranné podmínky k postupné realizaci efektivní multikulturní výchovy celé české školní populace jsou vytvářeny zejména podporou *programů* směřujících k multikulturní výchově žáků.

Vzdělávání učitelů

MŠMT podpořilo vydání následujících informačních materiálů pro školy:

- Ochrana autorských práv (text je zveřejněn na www.msmt.cz)
- Extremismus (text je předáván na seminářích pro učitele)

- Sborník z letní školy pro učitele občanské výchovy (text byl zaslán všem účastníkům LŠ)

5.6.2 Ministerstvo kultury (MK)

Regionální a národnostní kultura

Resort kultury tradičně podporoval veškeré kulturní aktivity zaměřené k eliminaci negativních společenských jevů jakými jsou rasismus, xenofobie či antisemitismus. Prioritním zůstával grantový program na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice. V r. 2004 byly z tohoto programu poskytnuty dotace na podporu projektů občanských sdružení českých občanů národnosti maďarské, německé, polské, ruské, řecké, slovenské a ukrajinské, na realizaci kulturních aktivit příslušníků romské komunity nebo aktivit, které se k romskému etniku vztahovaly. V r. 2004 Ministerstvo kultury rovněž vyhlásilo již počtvrté grantový program na podporu integrace cizinců žijících v ČR, v jehož rámci jsou podporovány nejrozličnější typy kulturních a kulturně vzdělávacích aktivit, nevylučuje aktivity zaměřené na náboženství. Projekty jsou určeny nejen cizincům samotným, ale i majoritní společnosti. Prohlubování znalostí o kulturách jiných etnik a přibližování jejich odlišností vede k odbourávání předsudků a k překonávání rasistických postojů.

Ochrana movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií

K 1.1.2005 se Muzeum romské kultury v Brně transformovalo v příspěvkovou organizaci zřízenou Ministerstvem kultury, což by mělo přispět k jeho finanční stabilitě a projevit se soustavnější a kvalitnější prací ve prospěch romského etnika.

Umění a knihovny

Resort kultury podporoval v oblasti umění a knihoven takové činnosti, které mají přispívat ke kultivaci osobnosti, podporovat kulturní dialog i vzájemné poznávání odlišných kultur. V r. 2004 byl vyhlášen grant – program s názvem Knihovna 21. století, určený knihovnám. Jedním z jeho okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Finanční prostředky jsou poskytovány na besedy a výstavy, mající za cíl prezentaci jiných kultur, a na nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny.

Preventivní aktivity

V r. 2004 resort kultury participoval i na řadě preventivních aktivit. Byly to např. mezinárodní konference „Bezpečné muzeum“, která se mj. zabývala i ochranou kulturního dědictví a muzeí před extremismem, programy Střediska vzdělávání muzea Památník Terezín (seminář „Jak vyučovat holocaustu“, semináře k problematice holocaustu, antisemitismu, rasismu a intolerance ve společnosti či prezentace filmových dokumentů), aktivity Židovského muzea v Praze (cyklus přednášek a programů pro základní školy, programy pro školy „Holocaust v dokumentech“ a „Reflexe – viníci, zachránci a ti ostatní“, přednáška pro dospělé „Dějiny antisemitismu, perzekuce, šoa, rasismus a xenofobie“ či filmová prezentace „Holocaust ve filmu a antisemitismus“).

Prevenčí proti násilí na fotbalových stadionech je výstava „Fotbal (1934 – 2004, 70 let od římského finále)“ otevřená v Národním muzeu v Praze od listopadu 2004 do března 2005. Její význam tkví v tom, že představuje fotbal jako celosvětový fenomén, hodný pozornosti Národního muzea, a připomíná jeho prapodstatu a zejména jeho pozitivní stránky, které bývají v současnosti zastřeny násilím v hledištích.

Hromadné sdělovací prostředky

V roce 2004 byl schválen zákon č. 34/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Nová úprava stanoví zákaz reklamy a teleshoppingu obsahujících diskriminaci na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, národního nebo sociálního původu či příslušnosti k národnostní či etnické menšině.

Na vydávání periodického tisku a provozování rozhlasového či televizního vysílání v jazyce národnostních menšin, případně šíření informací o těchto menšinách byl zaměřen program podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin.

Círky a náboženský život

V rámci agendy registrace církví a náboženských společností a svazů církví a náboženských společností a evidence církevních právnických osob resort kultury nezaznamenal v r. 2004 žádné problémy s extremistickými či rasistickými projevy registrovaných či evidovaných subjektů.

V r. 2004 bylo dokončeno správní řízení ve věci registrace Ukrajinské řeckokatolické církve v ČR, návrh byl podán v r. 2003, registrace byla zamítnuta. V r. 2004 podaly návrh na registraci náboženská společnost Židovské centrum Chai (návrh byl zamítnut) a náboženská společnost Ústředí muslimských obcí. V průběhu správního řízení o registraci náboženské společnosti Ústředí muslimských obcí bylo zjištěno, že předložený návrh splňuje všechny zákonem stanovené požadavky, nebyly zjištěny žádné extremistické, xenofobní, rasistické či jiné nebezpečné projevy této náboženské společnosti. Ministerstvo kultury proto dne 30.8.2004 vydalo rozhodnutí o registraci náboženské společnosti Ústředí muslimských obcí jako právnické osoby působící na území ČR.

Činnost neregistrovaných náboženských skupin MK nemonitoruje. Avšak podmínky, dané ustanovením § 5 zákona č.3/2002 Sb., jsou závazné nejen pro registrované subjekty, kterým je možné při jejich porušování registraci zrušit, ale i pro náboženská společenství na MK neregistrovaná.

5.6.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)

Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců

Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců (dále jen „Komise“) byla zřízena v r. 2004 v návaznosti na usnesení vlády č. 126 ze dne 11. února 2004 *k realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2003 a její další rozvoj v souvislosti se vstupem ČR do EU*. Při jejím zřízení se vycházelo ze zkušeností z činnosti předchozí *meziresortní Komise ministra vnitra pro přípravu a realizaci politiky vlády ČR v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami*, která byla zrušena v prosinci 2003 v souvislosti s převodem agendy spojené s koordinací realizace Koncepce integrace cizinců na území ČR z Ministerstva vnitra na Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Komise plní funkci poradního orgánu ministra práce a sociálních věcí při plnění úkolů uložených usneseními vlády přijatými v oblasti integrace cizinců a napomáhá ministrovi při zajišťování podmínek pro přípravu a realizaci politiky vlády ČR v oblasti integrace cizinců.³⁷ Komise funguje jako tzv. policy-making orgán, zabývá se zejména formulováním zásadních odborných rozhodnutí a politických doporučení v oblasti integrace cizinců. Hlavní těžiště činnosti Komise je však přesunuto na odborné konzultační skupiny, zřízené jako pracovní orgány Komise (Odborná konzultační pro statistiku a výzkum; Odborná konzultační skupina koncepční a legislativní; Odborná konzultační skupina pro nestátní neziskové organizace, regiony a sociální partnery; Ad hoc odborná konzultační skupina ke zmapování potřeb studií a výzkumů). V r. 2004 se uskutečnila tři jednání Komise.

Dotáční řízení

Ministerstvo práce a sociálních věcí vyhlásilo další kolo svého dotačního řízení pro rok 2004, v rámci kterého byly podpořeny projekty zaměřené na sociální prevenci a prevenci kriminality v celkové částce 243 019 800 Kč. Dále resort práce a sociálních věcí vyhlásil dne 17.12.2004 výzvu na předkládání projektů v rámci grantového schématu Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů, opatření 2.1 – Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí, na dva programy podpory.³⁸

³⁷ Komise má 26 členů. Jsou v ní zastoupena ministerstva podílející se na realizaci *Koncepce integrace cizinců*, Úřad vlády ČR, Český statistický úřad, akademická obec, nestátní neziskové organizace, sdružení cizinců, odborové a zaměstnanecké svazy, Asociace krajů ČR a Svaz měst a obcí ČR.

³⁸ Výzva je k dispozici na internetových stránkách www.mpsv.cz a na www.esfcr.cz.

Odborné vzdělávání pracovníků sociálních služeb

Integrace specifických cílových skupin

Program Integrace specifických cílových skupin je zaměřen na konkrétní projekty, které budou realizovány v celonárodním měřítku a které se snaží řešit problematiku těchto cílových skupin komplexně a systémově.

Za hlavní cílové skupiny jsou považovány:

1. Etnické menšiny a osoby z odlišného sociokulturního prostředí, včetně imigrantů, kteří v současnosti reprezentují nízký podíl v populaci, ale dlouhodobě jejich počet poroste. Charakteristickými jsou pro ně vysoká nezaměstnanost, nízká kvalifikace, nízká motivace k práci a vzdělávání, závislost na sociálních dávkách, dlouhodobá a opakovaná nezaměstnanost. Ve způsobu zaměstnání převládá příležitostná práce. Cesty je potřeba hledat v otevření možnosti lepšího a atraktivnějšího zaměstnání prostřednictvím inovačních opatření, zejména na lokální úrovni.
2. Osoby bez přístřeší – bezdomovci, kteří většinou nedisponují žádnými prostředky a příležitostmi, mají ztížený přístup k sociální pomoci, jsou ve společnosti stigmatizováni, mají nízkou sebedůvěru a tendence k sociální izolaci.
3. Osoby po výkonu trestu, které jsou trestem stigmatizovány a stávají se neumístitelnými na trhu práce, i když většina z nich by byla schopna se uživit vlastní prací. Poskytování sociálních služeb není dostatečně propojeno s činností úřadů práce, přestože se problémy musí řešit komplexně (ubytování, hmotné zabezpečení, psychologické poradenství, motivace, rekvalifikace, umístění na trhu práce atd.).
4. Oběti trestné činnosti, domácího násilí a osoby komerčně zneužívané, oběti obchodu s lidmi - handicapem při přístupu na trh práce pro tyto skupiny osob je narušení integrity jejich osobnosti, kumulace psychických a fyzických poruch, životní frustrace, nízké sebehodnocení a ztráta důvěry v orgány státní správy. Při dlouhodobé formě zneužívání (prostitute, oběť obchodu s lidmi) je pravděpodobná ztráta pracovních návyků.

Výše uvedené skupiny jsou považovány za hlavní, avšak předložení projektů i na jiné cílové skupiny, které jsou obtížně integrovatelné zpět do společnosti a zejména na trh práce, je možné. Žadateli o finanční podporu mohou být kraje, organizace zřizované kraji; obce, organizace zřizované obcemi; svazky obcí; nestátní neziskové organizace působící v sociální oblasti; občanská sdružení vyvíjející činnost podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů; obecně prospěšné společnosti zřízené podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech; církevní právnické osoby zřízené podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech; organizační složky státu, příspěvkové organizace státu působící v sociální oblasti; vzdělávací instituce – školy, univerzity; zájmová sdružení právnických osob, kde těmito osobami jsou výše uvedené nestátní neziskové organizace – např. asociace. *Doba na předkládání žádostí byla stanovena do 11. 3. 2005. Uznatelné výdaje projektu budou financovány ze 100 %, a to z 80 % z financí Evropského sociálního fondu a z 20 % z národního spolufinancování. Výsledky výběrového řízení k 30.4.2005 jsou následující:*

1. kolo výzvy MPSV v Opatření 2.1 Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů

název opatření: Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí
podaných projektů celkem: 70

finanční požadavky celkem: 428411489,00 Kč

Z toho bylo na:

Program podpory A: Vzdělávání poskytovatelů a zadavatelů sociálních služeb
podaných projektů: 52

Finanční požadavky na PpA celkem: 259392158,00 Kč

Program podpory B: Integrace specifických cílových skupin
podaných projektů: 18

Finanční požadavky na PpB celkem: 169019331,00 Kč

V hodnocení přijatelnosti bylo vyřazeno 8 projektů, k věcnému hodnocení bylo předáno 62 projektů. Další kolo výzvy bude vyhlášeno v září 2005.

Opatření pro předcházení a potírání extremismu v působnosti MPSV ČR pro rok 2005

MPSV bude i nadále vyčleňovat prostředky ze své dotační politiky na program sociální prevence a prevence kriminality a tím podporovat projekty k předcházení a potírání extremismu.

V průběhu roku 2005 provede výběr projektů předložených do opatření 2.1 OP RLZ a nadále bude dle Operačního manuálu pro operační program Rozvoj lidských zdrojů provádět kontrolu a hodnocení podpořených projektů. Ve druhé polovině roku 2005 vyhlásí MPSV další výzvu k předkládání projektů do tohoto opatření.

VI. Závěr

V roce 2004 nebyly v České republice zaznamenány vývojové trendy, které by znamenaly aktuální ohrožení demokratických základů státu extremisty. Situace v oblasti extremismu, jak před, tak po vstupu ČR do Evropské unie, byla srovnatelná s ostatními unijními státy.

Na české extremistické scéně nedošlo k výrazným změnám. Pro rok 2004 byla příznačná její marginálnost. Přetrvávající nejednotnost a roztržičnost jak pravicově, tak levicově extremistické scény, zejména jejího anarchoautonomního segmentu, zaznamenané již v roce 2003, znemožňovaly sjednocení aktivit extremistických subjektů.

Nejmilitantnějšími organizacemi zůstávaly neonacistická organizace Národní odpor a levicově extremistická Antifašistická akce. Nebyly získány poznatky o působení islámských extremistů na území ČR.

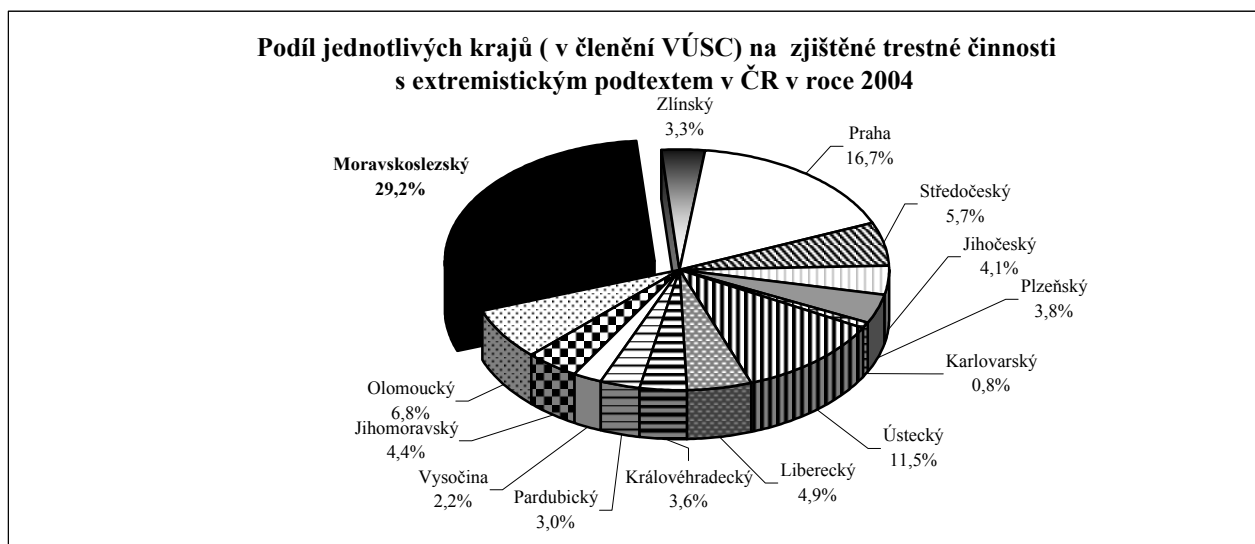
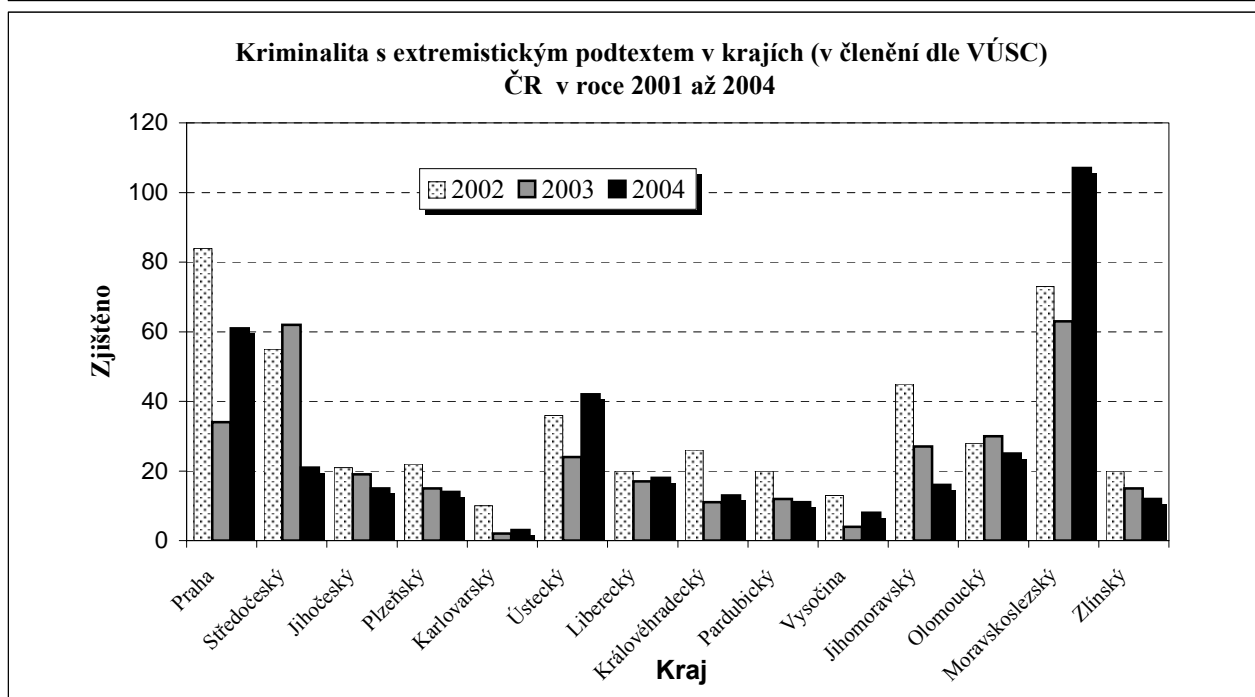
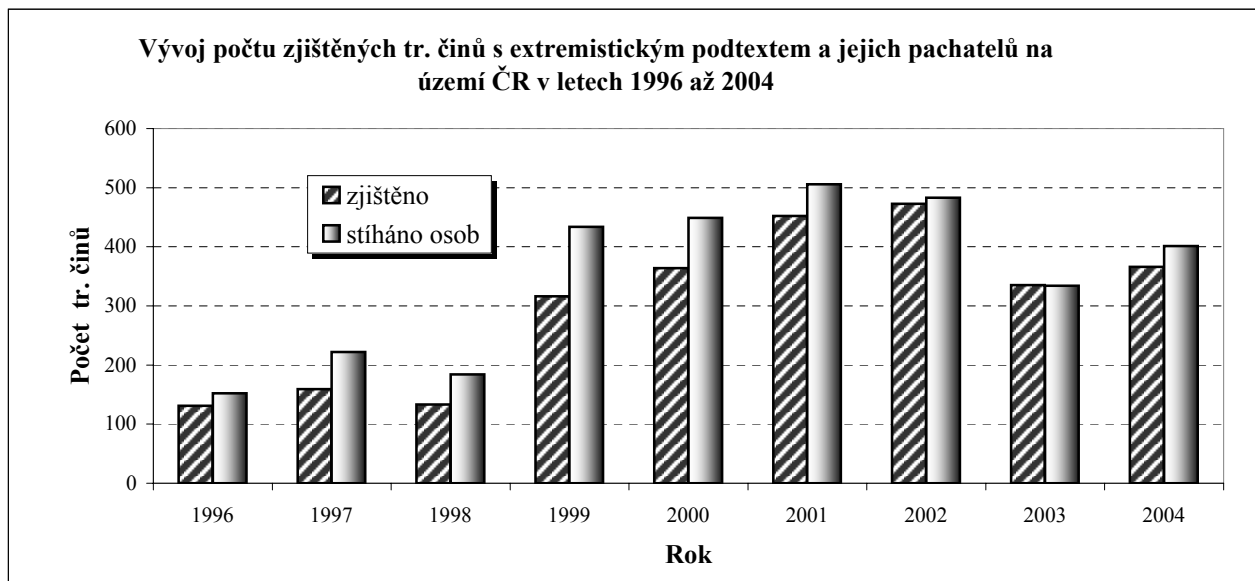
V r. 2004 byl, ve srovnání s r. 2003, zaevidován nárůst zjištěných trestných činů o 9,3% (366 v r. 2004, 335 v r. 2003). Zvýšil se rovněž počet pachatelů o 20% (401 v r. 2004, 334 r. 2003). Ve způsobu ukončení trestního řízení s pachateli převažoval návrh na podání obžaloby. Ve skladbě trestných činů, stejně jako v předchozích letech, převažovaly tr. činy dle §260, § 261, §261a tr.z. (podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka) a dle § 198 tr.z. (hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení). V r. 2004, stejně jako v r. 2003 nedošlo ke spáchání trestného činu pokusu vraždy s rasistickým motivem či trestného činu vraždy s rasistickým motivem.

Pachatelé trestné činnosti s extremistickým podtextem, byli, stejně jako v předchozích letech, příznivci hnutí skinheads a příslušníci majoritního obyvatelstva bez vazby na pravicově extremistické subjekty. Ani profil obětí nedoznal změn, jednalo se především o příslušníky romského etnika.

V průběhu roku 2004 se však profilovaly i oblasti, v nichž byly identifikovány negativní trendy, vyžadující zvýšenou pozornost orgánů státní správy. Jednalo se především o pokračující nárůst počtu koncertů pravicově extremistických hudebních skupin na území ČR se zahraniční účastí a zneužívání internetu a dalších komunikačních technologií extremisty, ale i o přetrvávající xenofobní postoje české společnosti či existenci „pasivního“ rasismu. Zvýšená pozornost byla rovněž věnována v obecnosti problematice diváckého násilí, u něhož byl v r. 2004 zaznamenán nárůst. Byl proto kladen nejen důraz na protixtremistickou politiku státu a plnění existujících opatření všemi gestory, ale především na aktivní a nestereotypní přístup k novým problémům, které se v oblasti extremismu objeví. Prioritou zůstávala mezinárodní spolupráce a všestranná výměna zkušeností se zahraničními partnery, reflektující nadnárodní charakter extremismu. Nemalý důraz byl kladen na preventivní aktivity na úrovni všech orgánů státní správy. Pozornost si v tomto směru zaslouží např. implementace „Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám“, na níž se podílejí kriminalisté, zabývající se problematikou extremismu.

Od roku 2004 přistoupily Meziresortní Komise pro boj s extremismem, rasismem a xenofobií, která je poradním orgánem ministra vnitra, a Pracovní skupina pro boj s extremismem zemí V4 a Rakouska ke stanovení ročních priorit, jimž budou věnovat zvýšenou pozornost a vyhodnocovat je. Jako priority pro rok 2005 byly na obou těchto fórech vytyčeny **antisemitismus, antiglobalismus, rasistické a extremistické útoky ohrožující azylanty, migranty a zahraniční pracovníky, zneužívání internetu a moderních informačních technologií extremistickými skupinami a islámský extremismus.**

Potírání extremistické kriminality si i nadále vyžaduje podporu dalších zainteresovaných subjektů, nevyjímaje nevládní a privátní sektor, které mohou nemalou měrou přispět k úspěšnosti protixtremistické politiky.

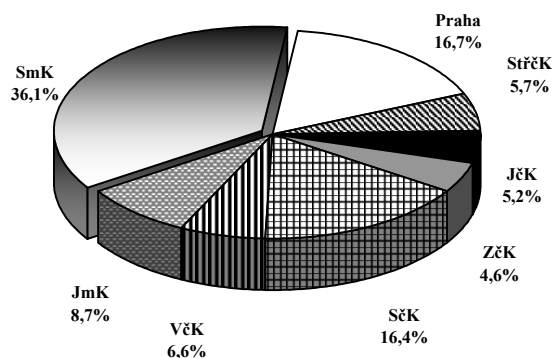

Počet trestných činů s extremistickým podtextem v ČR v letech 2003 a 2004

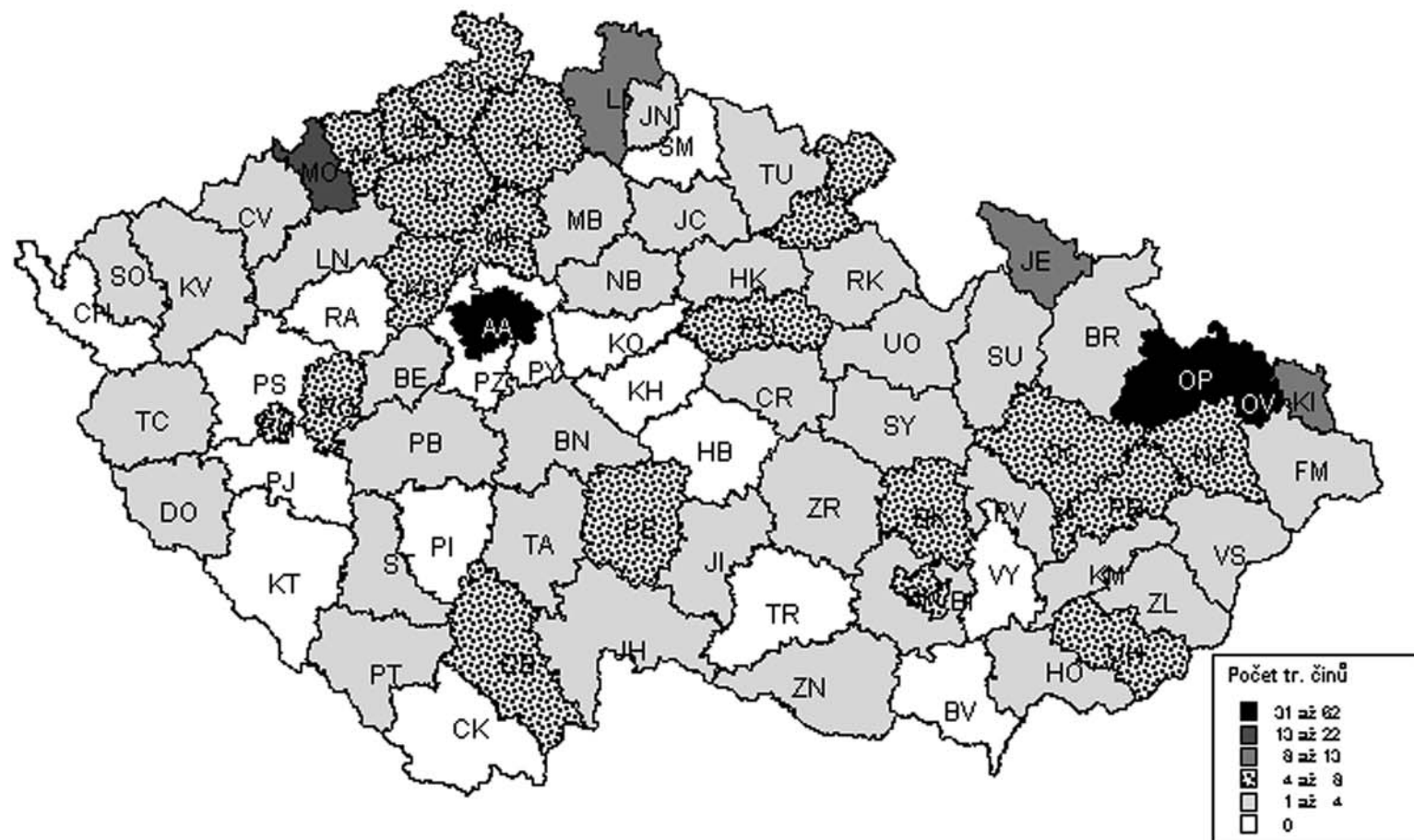
Rok		2003	2004	změna fakt.
Kraj	okres	počet tr. činů	počet tr. činů	
Praha	Praha	34	61	27
Střčk	Benešov	0	2	2
	Beroun	4	1	-3
	Kladno	7	6	-1
	Kolín	0	0	0
	Kutná Hora	3	0	-3
	Mělník	5	5	0
	Mladá Boleslav	1	2	1
	Nymburk	1	2	1
	Praha - východ	40	0	-40
	Praha - západ	0	0	0
	Příbram	1	3	2
	Rakovník	0	0	0
	Celkem		62	21
Jčk	České Budějovice	10	6	-4
	Český Krumlov	0	0	0
	Jindřichův Hradec	0	1	1
	Pelhřimov	0	4	4
	Písek	3	0	-3
	Prachatice	3	2	-1
	Strakonice	1	3	2
	Tábor	2	3	1
	Celkem	19	19	0
Zpčk	Domažlice	3	1	-2
	Cheb	2	0	-2
	Karlovy Vary	0	1	1
	Klatovy	1	0	-1
	Plzeň - město	9	6	-3
	Plzeň - jih	1	0	-1
	Plzeň - sever	1	0	-1
	Rokycany	0	6	6
	Sokolov	0	2	2
	Tachov	0	1	1
	Celkem	17	17	0
Svčk	Česká Lípa	3	4	1
	Děčín	2	4	2
	Chomutov	1	1	0
	Jablonec n. Nisou	1	3	2
	Liberec	12	11	-1
	Litoměřice	5	7	2
	Louny	1	1	0
	Most	8	19	11
	Teplice	1	6	5
	Ústí n. Labem	6	4	-2
	Celkem	40	60	20

Rok		2003	2004	změna fakt.	
Kraj	okres	počet tr. činů	počet tr. činů		
Vchč	Havlíčkův Brod	0	0	0	
	Hradec Králové	3	2	-1	
	Chrudim	3	1	-2	
	Jičín	0	3	3	
	Náchod	5	5	0	
	Pardubice	9	7	-2	
	Rychnov n. Kněžnou	0	1	1	
	Semily	1	0	-1	
	Svitavy	0	1	1	
	Trutnov	3	2	-1	
	Ústí n. Orlicí	0	2	2	
	Celkem	24	24	0	
	Jmk	Blansko	4	4	0
		Brno - město	15	7	-8
Brno - venkov		2	1	-1	
Břeclav		0	0	0	
Hodonín		4	3	-1	
Jihlava		1	2	1	
Kroměříž		2	3	1	
Prostějov		2	1	-1	
Třebíč		1	0	-1	
Uherské Hradiště		4	5	1	
Vyškov		0	0	0	
Zlín		5	3	-2	
Znojmo		2	1	-1	
Žďár n. Sázavou		2	2	0	
Celkem	44	32	-12		
Svmk	Bruntál	4	3	-1	
	Frýdek - Místek	3	2	-1	
	Jeseník	7	8	1	
	Karviná	16	11	-5	
	Nový Jičín	3	5	2	
	Olomouc	12	7	-5	
	Opava	5	35	30	
	Ostrava	32	51	19	
	Přerov	5	6	1	
	Šumperk	4	3	-1	
	Vsetín	4	1	-3	
Celkem	95	132	37		
Česká republika celkem	335	366	31		

Podíl jednotlivých krajů na zjištěné trestné činnosti s extremistickým podtextem v ČR v roce 2004

**Zjištěné trestné činy s rasovým či jiným extremistickým podtextem
v ČR v roce 2004**

Informace
o problematice extremismu na území České republiky v roce 2004

Editor PhDr. Ladislava Tejchmanová, CSc.
Grafy, tabulka a mapka Jiří Beneš
Vydalo Ministerstvo vnitra ČR, Odbor bezpečnostní politiky
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7 – Letná

1. vydání

Praha 2005